Poštnina plačana v gotovini.
Leto LXXII., št. 57 Ljubljana, petek 10. marca 1939 Cena Din 1.—

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvzemši nedelje in praznike. — Inserati do 80 petit vrst à Din 2, do 100 vrst à Din 2.50, od 100 do 300 vrst à Din 3, večji inserati petit vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knaflјeva ulica štev. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101. SLOVENJ GRADEC, Slomškov trg 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Boji v Madridu še niso končani:

Razkroj v republikanski Španiji

General Miaja je moral pozvati vojaštvo s fronte, da bi vzdržal red v Madridu in drugih mestih, kjer zahtevajo komunisti nadaljevanje borbe proti generalu Francu

BILBAO, 10. marca. w. Krvava obračunavanja v republikanski Španiji so se razširila iz Madrida tudi na provinco, kjer se odigravajo ogorčeni boji med Miajevimi pristaši in komunisti. Dočim so oborožene sile generala Miaje v Valencijі popolnoma gospodar položaja, so se komunisti v andaluzijskih provincah Jaenu in Almeriji polastili oblasti in povsod ustanovili krajevne sovjete po vzorcu Sovjetske unije. Včeraj so komunistični pristaši ponovno prodrli daleč v notranje okraje Madrida ter zasedli vse glavne dohodne ceste. Najhujši boji so bili v okolici vladnega mestnega okraja in dirkališča. General Miaja je v stiski pozval močne oddelke svojih čet s fronte za ojačenje posadke v mestu ter so njegova letala bombardirala mestne dele, ki jih imajo zasedene komunisti. Trdijo tudi, da so prešli h komunistom rdeči oddelki, ki so bili prej na strani Miaje. V zadnjih bojih je padlo na obeh straneh po več tisoč mož. General Miaja je pozval madridsko prebivalstvo, naj se postavi na stran obrambnega sveta. Podrobnosti o bojih se morejo samo domnevati, ker so komunisti pretrgali vse zveze mesta z zunanjim svetom.

Po odredbi sveta za narodno obrambo so čete, ki so se priključile novi vladi, krenile ponoči proti Canilajasu, kjer se nahajajo močne čete komunistov. Komunistične čete pa so krenile proti Madridu iz El Parda, ki leži 25 km daleč od Madrida. Prispele so do predmestij brez odpora, ker so se vladne čete hotele izogniti prelivanju krvi. Vlada je dobila ojačenja iz okolice Almade de Osuna.

Polkovnik Casado je poročal snoči po radiu ter je izjavil, da se je svet za narodno obrambo zelo blagohotno zadržal napram elementom, ki ustvarjajo nered, vendar pa to trajno ni mogoče in bo svet zato začel strogo postopati napram komunistom in bo v najkrajšem času vzpostavil red v Madridu.

Kasneje ob 23.20 je glavni štab za narodno obrambo objavil da so se uporniki predali njegovim četam, ki so ob tej priliki ujele 1.400 n.ož.

MADRID, 10. marca AA. (Stefani): Po vesteh iz Madrida, ki pa še niso potrjene, se je glavni generalni štab komunistov predal. Zaprtih je bilo 1500 komunistov, vendar pa posamezne skupine komunistov še vedno prodirajo proti Madriu. Komunistična gnezda v Madridu so čete generala Miaje začele obstreljevati s topovi. Poslopja, v katerih so se nahajali komunisti, so popolnoma porušena.

V teku včerajšnjih bojev v Madridu je prodrl tank s 30 komunisti v središče mesta ter začel streljati na čete generala Miaje, ki so skušale z barikado preprečiti njihovo prodiranje. Komunisti so zapustili tank ter s pomočjo ročnih granat zasedli neko hišo na trgu Bernanda. Vojaki generala Miaje so imeli težke izgube. Borba proti komunistom še vedno traja.

Beg republikanske podmornice k Francu

BURGOS, 10. marca. br. V Palmo je priplula podmornica »C2«, ki je doslej pripadala španski republikanski vojni mornarici. Podmornica se je predala nacionalistom.

Francija bo vrnila republikansko brodovje

TUNIS, 10 marca. i Predstavnik francoske vlade v Tunisu Eric le Bonne je sprejel včeraj predstavnike tiska in jim izjavil, da bo Francija Francovi vladi vrnila vojne ladje, ki so se zasidrale v Bizerti, ker smatra, da so kakor zlato in umetnine, ki so bile izvožene iz Španije, last španskega naroda. Posadka, ki je bila razorožena, bo poslana nazaj na špansko. Žene in otroci so ostali sedaj na ladjah, mornarje pa so zaposlili v bližnji okolici. Kdor bo hotel nazaj na špansko, mu bodo oblasti olajšale povratek. Posadka španskih ladij, ki so se vsidrale v luki Bizerte, šteje 4132 mož. Vojne ladje so v zelo dobrem stanju.

Polkovnik Lister o položaju v Španiji

PARIZ, 10. marca. z. Francoski novinarji so imeli priliko govoriti s polkovnikom Listrom, ki je bil vodja španskih anarhistov in poveljnik pete španske republikanske armade, ko je potoval v vlaku iz Toulousa v Pariz.

Skušali so zvedeti, kaj misli o položaju v Španiji. Polkovnik Lister je visoke, vojaške postave. Že po zunanjosti se mu vidi, da je borben značaj. Do državljanske vojne v Španiji je bil navaden delavec in je polkovnik postal šele pred dobrim letom. Izkazal se je v borbah proti Francu kot odličen vojak.

Nimam ničesar povedati, je izjavil Lister novinarjem, razen tega, da sem zelo utrujen. Utrujeni so tudi moji tovariši, kakor vidite. Pokazal je na pet republikanskih oficirjev, ki so z njim zbežali v Francijo. Eden izmed teh oficirjev je imel še uniformo z rdečo zvezdo. — Pred tremi dnevi sem zapustil fronto pri Madridu. Ko je polkovnik Casado izdal svoj proglas vojski, smo dobili povelje, naj se takoj vdamo, sicer bomo ustreljeni kot izdajalci. Z letalom smo pobegnili v Francijo.

Ko so novinarji vprašali polkovnika Listra, kaj misli o možnosti odpora proti Casadu v Madridu, je Lister odgovoril:

Mislim, in tako mislijo vsi moji tovariši, da bi se lahko še borili, če ne bi odstopil predsednik dr. Negrin. Danes je republikanska armada strta, strl jo je polkovnik Casado.

— Kaj mislite o novem šefu republikanske Španije?

— Casado je dober vojak, to je vse, kar morem o njem reči.

— Kje nameravate ostati, ali v Parizu?

Polkovnik Lister je zamahnil z roko, kakor da ni važno, kje bo odslej prebival kot emigrant. Izjavil je: Nekje v Franciji, pa je vseeno, kje.

Anglija in blokada republikanskih luk

London, 10. marca. br. Iz Burgosa so prispele vesti, da so nacionalisti sklenili s svojimi vojnimi ladjami blokirati vse preostale španske luke. Te vesti sicer niso bile uradnega značaja, vendar pa so bile potrjene. Angleški parnik »Stanley« je imel namreč velike težave, preden je mogel predreti blokado in pripluti v valencijsko luko, kamor je pripeljal večji tovor živine.

Vesti o blokadi so izzvale v Londonu veliko vznemirjenje. »Daily Telegraph« pravi, da angleška vlada blokade v nobenem primeru ne bo priznala. Že v pričetku državljanske vojne so velesile sklenile, da ne bodo ne enemu ne drugemu španskemu taboru priznale pomorskih vojnih pravic. S tem, da je angleška vlada priznala vlado generala Franca v Burgosu, pa še ni rečeno, da je predrugačila omenjeni svoj sklep. Angleška vlada v nobenem primeru ne bo dopustila, da bi kdorkoli oviral angleški pomorski trgovinski promet. Če bi špansko nacionalistično brodovje poskusilo zadrževati angleške trgovinske parnike od španskih republikanskih luk, jih bodo pričele spet na poti v republikansko Španijo spremljati angleške vojne ladje. List pravi, da bo angleška vlada tokrat zavzela zelo odločno stališče glede blokade španskih republikanskih luk in podala tudi odločno izjavo o svojem stališču v spodnji zbornici.

Anglija bo energično zaščitila svoje ladje

LONDON, 10. marca. i. Včeraj je bila v zgornji zbornici debata o španskem vprašanju. Govoril je zunanji minister lord Halifax, ki je govoril o blokadi, ki jo namerava izvesti burgoška vlada ob republikanski obali in poudaril kot samo po sebi umevno, da bo angleška vlada v primeru, če bo kaka britanska ladja napadena izven španskih vod, nastopila energično in da bo izvajala represalije, če bodo podmornice torpedirale kak angleški parnik. Glede položaja v Španiji je izjavil, da na podlagi jamstev, ki jih je dala burgoška vlada, ni nevarnosti, da bi zavladala kaka tuja sila v Španiji, če pa bi se to zgodilo, bi imelo nedvomno resne posledice. Mi vemo, da so Španci ponosen narod in zato ni verjetno, da bi jim vladal tuj narod ali da bi bila ogrožena njihova integralnost, je zaključil lord Halifax.

BERLIN, 10. marca. i. Izjava lorda Halifaxa, da se bo angleška vlada poslužila represalij v primeru napada na kako angleško ladjo s strani španskih nacionalistov, je zbudila v nemških političnih krogih precejšnjo nevoljo in val ogorčenja, ki je prišel do izraza tudi v pisanju nemških listov, ki so polni ostrih napadov proti Angliji in njeni politiki. Tako piše »Lokalanzeiger«: Angleška politika je zelo čudna, ker predstavlja pristransko postopanje napram generalu Francu. »Deutsche Allgemeine Zeitung« pa piše, da je izjava lorda Halifaxa znova poostrila situacijo. Anglija se spušča v nevarne kombinacije.

Preosnova slovaške vlade

Odločen nastop osrednje vlade v Pragi — Novi predsednik slovaške vlade Sivak, doslej pomočnik ministrskega predsednika Berana

PRAGA, 10. marca. AA **Predsednik republike dr. Hacha je razrešil dolžnosti predsednika slovaške vlade dr. Josipa Tiso, ministra za narodno gospodarstvo Pružinskega ter ministra za promet in javna dela Ferdinanda Turčanskega. Za predsednika nove slovaške vlade je imenovan Josip Sivak, pomočnik predsednika češkoslovaške vlade Berana.**

V novi slovaški vladi bo minister brez portfelja Sidor še nadalje podpredsednik ter član centralne vlade.

V političnih krogih trdijo, da so bile spremembe v vodstvu Slovaške potrebne zaradi tega, ker so gotovi politiki začeli med ljudstvom akcijo proti državi. Tej akciji, ki se je vodila z namenom, da se odcepi Slovaška, se nekateri člani slovaške vlade niso uprli, kakor so v Pragi pričakovali.

PRAGA, 10. marca. AA. (Havas). V uradnih krogih trdijo, da je bila sprememba češkoslovaške vlade potrebna zaradi ohranitve češkoslovaškega edinstva. S spremembo vlade ni bila okrnjena slovaška avtonomija, ker je bila sklenjena sporazumno med Čehi in Slovaki.

Ruska pomoč Poljski in Rumuniji

Rusija bo dala na razpolago vse svoje pomožne vire, če bosta Poljska in Rumunija napadeni od zapada

London, 10. mar. d. Kakor poroča diplomatski dopisnik »Daily Expressa«, je Sovjetska unija obvestila Rumunijo in Poljsko, da jima bo dala na razpolago vse svoje pomožne vire, ako bi bile njiju meje na zapadu napadene. Ta ponudba je bila izvršena brezpogojno in se nanaša na vsa živila, surovine municijo in orožje, ki bi jih v danem trenutku potrebovali Poljska in Rumunija. Sedaj se je pokazalo, poudarja dopisnik, da je poljsko-ruska trgovinska pogodba zasledovala popolnoma določen politični namen. Ta dogovor je zbudil tudi pri angleški vladi veliko zanimanje in se bosta Chamberlain in Halifax gotovo hotela podrobno informirati o tej trgovinski pogodbi, ko bo polkovnik Beck prihodnji mesec prispel na uradni obisk v London.

Irski atentatorji še ne mirujejo

London, 10. marca. o. Angleška policija je snoči odkrila veliko tempirano bombo, ki so jo irski teroristi nastavili na lokalno železniško progo v londonskem predmestju Harlesdenu. Peklenski stroj so odkrili še o pravem času. Če bi bil eksplodiral, bi poškodoval veliki železniški viadukt ter prekinil napeljavo električnega toka visoke napetosti. Policija je še ponoči izvršila hišne preiskave pri vseh Ircih, ki bivajo v Harlesdenu.

Obrambne priprave Holandske

Haag, 10. marca. AA. (Havas). Holandski tiskovni urad poroča, da je vojni minister izjavil pred parlamentom, da bo Holandska začela v kratkem utrjevati svoje vzhodne in južnovzhodne meje in obalo. V Haagu bodo ustanovili osrednji urad, ki bo vodil ta dela. Dalje je vojno ministrstvo sporočilo parlamentu, da bo vlada tudi znatno razširila municijske tovarne.

Letalska zveza med Varšavo in Moskvo

Varšava, 10 marca. AA. Načrt za uvedbo stalne letalske zveze med Varšavo in Moskvo je že izdelan. Zvezo bodo po vsej priliki vzdrževala letala poljske letalske družbe.

Ukinitev židovskega obrezovanja na Poljskem

Varšava, 10. marca. AA. Židovski listi poročajo, da so rabini iz vse Poljske protestirali proti zakonskemu osnutku o ukinjenju židovskega obrezovanja, ki naj bi stopilo v veljavo l. 1943 in ki ga je že odobril zakonodajni odbor sejma. Včeraj je bil v Varšavi kongres rabinov, na katerem so razpravljali o tem vprašanju. Več govornikov se je izrazilo, da pomeni ta zakonski osnutek napad na židovsko religijo. Kongresa so se udeležili tudi židovski poslanci in senatorji.

Razdeljevanje protiplinskih mask v Franciji

Pariz, 10. marca. i. Kakor v Angliji so tudi v Franciji začeli razdeljevati protiplinske maske med prebivalstvo. Te dni bo razdeljenih 200.000 protiplinskih mask. V nekaj mesecih bo vse prebivalstvo Francije opremljeno s plinskimi maskami.

Splošna vojaška dolžnost na Švedskem

Stockholm, 10. marca. AA. Vlada je objavila zakonski predlog, ki določa obvezno službo v vojnem času za vse švedske državljane od 18. do 70 leta starosti, kakor tudi za vse tujce, ki stalno prebivajo na Švedskem.

Koncil vseh kardinalov in škofov

RIM, 10. marca. z. Papež Pij XII. namerava sklicati svetovno konferenco vseh cerkvenih poglavarjev katoliške cerkve. Na konferenco bodo povabljeni vsi kardinali, nadškofi in škofi z vsega sveta, na sporedu pa bodo najbolj pereča mednarodna vprašanja, ki se tičejo tudi katoliške cerkve. Prihodnji mesec se bo sestal tajni konsistorij, ki bo sklical ekumenski koncil, katerega ni bilo že od l. 1870.

Palestinski problem

Jeruzalem, 10. marca. AA. Palestisko židovsko časopisje je zvedelo iz Londona, da stoji palestinska konferenca pred dvema možnostima. Prva možnost bi bila razdelitev Palestine v dva polavtonomna kantona, druga pa, da se uvede začasen režim, ki naj bi trajal 10 let. Medtem naj se pripravi vse potrebno za ustanovitev palestinske države v okviru arabske federacije.

Vprašanje priseljevanja Židov v Palestino mislijo urediti tako, da bi število novih židovskih priseljencev v nobenem primeru ne moglo biti večje od 40% celotnega palestinskega prebivalstva. Prav tako bi se omejilo tudi priseljevanje Židov v druge arabske dežele.

Madžarska rasistična stranka

BUDIMPEŠTA, 10. marca. w. Poslanec Koloman Hubay, bivši vodja hungaističnega gibanja, je napovedal v poslanski zbornici ustanovitev desničarsko-radikalne stranke, ki se bo imenovala »Stranka prekrižanih puščic«. Novo stranko bodo zastopali v parlamentu bivši hungaristični poslanci Hubay, Ratz in Haam.

Nemščina učni jezik v Klajpedi

Berlin, 10. marca. h. Na ljudskih šolah v Klajpedi je bila s posebnim vladnim ukrepom nemščina uvedena kot učni jezik. Izvzete so bile le tri ljudske šole, ki jih obiskujejo otroci naseljencev iz Litve. Direktorij Klajpede je v smislu tega ukrepa izdal tudi podrobna navodila, po katerih se bo pouk na nemških manjšinskih šolah v Klajpedi organiziral povsem po narodno-socialističnem sistemu. Na šolah se bodo uveljavila voditeljska načela.

Nizozemska se brani beguncev

AMSTERDAM, 10 marca. i. Predsednik parlamenta je včeraj izjavil, da Nizozemska ne more sprejeti nobenih beguncev več, ker je že prenapolnjena z njimi. Od lanske septembrske krize je prispelo na Nizozemsko 9500 legalno prijavljenih beguncev, po večini Židov, poleg tega pa jih je še več tisoč, ki so prišli na nelegalen način.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Francija za svobodno plovbo na Sredozemskem morju

Zanimiva izjava predsednika zunanjepolitičnega odbora francoskega senata

PARIZ, 10. marca. br. Predsednik senatskega odbora za zunanje zadeve Beranger, je podal včeraj na nekem banketu zanimive izjave o položaju na Sredozemskem morju. **Francija je pripravljena, je poudaril, sodelovati na Sredozemskem morju z vsemi državami, nikoli pa se ne bo umaknila s svojih tamkajšnjih postojank. Francija ni imela nikoli namena izvajati kakršnokoli hegemonijo na tem morju. Francija ne pozna gesla »Mare nostrum«, pač pa se je vedno ravnala po geslu »Mare omnium« načelu svobodnega prometa po Sredozemskem morju. Sredozemsko morje mora ostati svobodno za vse narode sveta. V prostoru med Suezom in Gibraltarjem je prostora dovolj za vse.**

Sestanek lorda Pertha z grofom Cianom

RIM, 10. marca. z. Včeraj sta se sestala angleški poslanik lord Perth in zunanji minister grof Ciano, ki sta imela dolgo konferenco o položaju v Španiji, o koncentraciji italijanskih čet v Libiji in o načrtu za demarkacijo teritorija med Abesinijo in sosednim angleškim kolonalnim ozemljem.

50 milijard za izpopolnitev angleškega letalstva

Anglija je dobila v zadnjem letu nad 30.000 novih pilotov

London, 10. marca. AA. Reuter: Ko je v spodnjem domu minister za letalstvo Kingsley Wood predložil proračun letalskega ministrstva v višini nad 205 milijonov funtov šterlingov (50 milijard dinarjev), je izjavil, da je velike izdatke treba pripisovati v precejšnji meri ogromnim količinam modernega letalskega materiala, graditvi novih tovarn ter novih letališč. Proračun za to ministrstvo je leta 1924 znašal 18 milijonov funtov šterlingov, letos se je povečal za 74 milijonov funtov šterlingov, za toliko, kolikor je leta 1938 znašal celotni proračun za letalsko ministrstvo. Od predložene vsote je 93 milijonov določenih za letalski material in za balone. Ustanovljenih je bilo 35 pomožnih oddelkov teritorialne službe za ženske. Število ljudi, ki so zaposleni pri letalstvu, se bo povečalo na 102.000. Pri graditvi hangarjev in izdelovanju motorjev je bil storjen večji korak naprej, kakor pa se je to pričakovalo. Preteklo leto je bilo dograjenih 37 novih letalskih pristajališč, letos pa bo zgrajenih še 20. Junija meseca 1938 se je prijavilo 31.600 novih pilotov in mladih izvidnikov. Ta odziv je bil sijajen. Pretekli teden pa je bila ta številka še prekoračena. Letos bo potrebnih še 20.000 pilotov in izvidnikov, poleg tega pa je Angliji potrebno večje število metreologov in radiotelegrafistov. Rekrutacija za prostovoljske rezerve napreduje zadovoljivo. Nad 2.500 prostovoljnih rezervistov se uči za pilote v civilnem letalstvu tako da bodo v primeri potrebe sposobni opravljati službo v vojnem letalstvu.

Sir Kingsley Wood je zatem pripomnil še tole: Mi smo dobili največje število pilotov, toliko kolikor jih je zdaj potrebnih. V dolgi učni dobi so se dobro naučili svojega posla. Število ljudi v letalstvu je zdaj večje kot je bilo kdajkoli prej.

Japonski poslanik pri grofu Cianu

Rim, 10. marca. w. Kakor zatrjujejo sta grof Ciano in japonski poslanik v sredo v enournem razgovoru razpravljala predvsem o vprašanju protikomunističnega pakta in pa francosko-italijanskih odnošajev.

Finančna pogajanja s Poljsko

Varšava, 10. marca. AA. Danes so se začela v Varšavi poljsko-češkoslovaška pogajanja za rešitev finančnih vprašanj, ki so nastala radi odstopitve gotovega ozemlja Poljski.

Odgodena sestanka JNS v Beli krajini

Banovinsko tajništvo Jugoslovenske nacionalne stranke opozarja pristaše v Beli krajini da za nedeljo 12. tm. sklicanih sestankov v Črnomlju ob 10. ter v Metliki ob 14. uri ne bo, ker je senator dr. Kramer zadržan. Oba sestanka sta preložena na nedeljo 2. aprila t. l. ter se ju bo senator dr. Kramer udeležil.

Borzna poročila.

Curih, 10. marca. Beograd 10.—, Pariz 11.66, London, 20.6275, New York 439.8125, Bruselj 73.975, Milan 23.13, Amsterdam 233.62, Berlin 176.50, Praga 15.04, Varšava 83.—, Bukarešta 3.37.

Električni zadrugi

Najenostavnejši način, da ostane dosedanje načelstvo v veči. i

Ljubljana, 10. marca.

Danes dopoldne je dobilo 172 članov Električne zadruge v Šiški obvestilo, da jih je načelstvo zadruge izključilo. Kot razlog izključitve se navaja predvsem da kot člani škodujejo interesom zadruge, ker so podpisali pritožbo proti znanemu postopanju načelstva.

Ta pritožba je kakor znano bila v polnem obsegu od sodišča uvaževana in priznana kot upravičena. Oni člani, ki se niso odzvali pozivu načelstva da se javijo v njegovi pisarni, so bili izključeni tudi iz tega razloga.

Načelstvo je za nedeljo sklicalo občni zbor zadruge. Na tem občnem zboru bi bilo ostalo v veliki manjšini. Zato si je sedaj »pomagalo« z isključitvijo velikega dela opozicije iz zadruge.

Kakor znano, je načelstvo že dolgo nezakonito, ker je doba njegovega mandata potekla. Izven dvoma je tudi, da je vsled nezakonite izključitve tolikih članov tudi nedeljski občni zbor brez pravne podlage in njegovi eventualni sklepi ne morejo biti veljavni.

Na ta famozni način izključeni člani bodo seveda storili vse potrebne korake v obrambo svojih pravic.

Obtožbe po avtomobilskem paragrafu

Pogoste so prometne nesreče, ki jih zakrive nepreviden šoferji — Srce ga je peklo, ker je po krivem pričal

Ljubljana, 10. marca

Dr. Leo Pompe, ki je opravljal nad 2 leti posle namestnika državnega tožnica, je bil imenovan za sodnika poedinca pri okrožnem sodišču in je včeraj prvič vodil razprave in sodil kot sodnik okrožnega sodišča. Posle državnega tožilstva pa je prevzel dr. Hinko Lučovnik, ki je bil pred dvema letoma in pol premeščen v Split, pa je bil pred dnevi prestavljen zopet v Ljubljano.

Pod udar »avtomobilskega« paragrafa pride v zadnjem času čedalje več šoferjev. Ob dnevih, ko posluje sodnik poedinec, to je v ponedeljkih, četrtkih in sobotah, se zagovarjajo šoferji, ki so nepreviden vozili in se pregrešili proti paragrafu 204 ali 205 kazenskega zakonika. Malomarne vožnje z avtomobili in motornimi kolesi ter karamboli vozil s pešci in vozovi so že tako številni kakor tatvine in uboji. Slišali smo že iz ust sodnikov, da je treba s strogimi kaznimi iztrebiti nož in kol. Spričo številnih prometnih nesreč, ki jih zakrivijo malomarni vozniki, bo treba s strogimi kaznimi prisiliti šoferje, da bodo pri vožnji bolj previdni in da se bodo ravnali strogo po prometnih predpisih.

Včeraj je sodnik zaključil razpravo proti peku in šoferju Edvardu Jonketu iz Oplotnice, ki ga je obtožnica dolžila, da je zakrivil veliko nesrečo dne 7. avgusta lani na državni cesti pri vasi Dobrepolje. Tedaj je prehitel nepreviden tovorni avtomobil, v katerem se je peljalo 27 romarjev iz Kamnika na Brezje. Jonketov avto je zadel v os prednjega levega kolesa, tovorni avtomobil se je prevrnil, devet potnikov je bilo lažje poškodovanih, posestnikovemu sinu Franu Grošlju pa je pri padcu počila lobanja in je kmalu po nesreči umrl. Tovorni avto z romarji je vozil šofer Franc Poglavec. Sodišče je zaslišalo 12 prič in izvedenca g. Gorca. Obtoženi Jonke se je zagovarjal, da je nesrečo povzročil šofer tovornega avtomobila, ker je prehitro vozil po sredi ceste. Večina prič je izpovedala, da je bilo dovolj prostora na cesti, da bi Jonke lahko brez nevarnosti prehitel tovorni avtomobil, če bi vozil bolj previdno. Devet prič je zahtevalo odškodnino za stroške zdravljenja in za bolečine. Mati smrtne žrtve je zahtevala 30.000 din odškodnine ali doživljensko rento, ker jo je ponesrečeni sin preživljal.

Sodnik je spoznal obtoženca za krivega po § 205/II k. z. in ga obsodil na 2 meseca zapora. Sodišče ni moglo izreči pogojne kazni, ker je bilo dokazano, da je šofer vozil skrajno nepreviden in ker je imelo kaznivo dejanje hude posledice. Poškodovanci, ki so zahtevali odškodnino, so bili zavrnjeni glede svojih zahtev na pot civilne pravde.

SAM SE JE OBTOŽIL, PA NI BIL OBSOJEN

Pred sodniki kazenskega senata s predsednikom Rajkom Lederhasom sta sedela v sredo trgovec Franc Strelc in posestnica Marija Jeršin iz Primskovega. Strelca je obtožba, ki jo je zastopal dr. Hinko Lučovnik, dolžila, da je v neki civilni pravdi po krivem pričal, Jeršinovo je obtožba dolžila, da je Strelca nagovorila k krivemu pričevanju.

Ozadje obtožbe je bilo dokaj zamotano. Jeršinova in Uršula Molj sta se pravdali zaradi odškodnine 30.000 din. Uršula Molj je mačeha Jeršinovega moža. Po smrti njenega moža se je drugič poročila. S tem pa je izgubila pravico do vdovnine. Toda pametna žena si je zagotovila ali si je vsaj hotela zagotoviti primerno odškodnino za vdovnino, katero bi ji morala Jeršinova pričevati vse dotlej, dokler se ne omoži drugič. Bila je pripravljena odreči se vdovnini po 400 din na mesec, če dobi nekakšno odpravnino v znesku 30.000 din. In res sta bila Jeršinova pripravljena toliko plačati, samo da se Urše odkrižata. Naredili so ustno pogodbo, priča je bil obtoženi Strelc. Urša Jeršin se je omožila in je postala Urša Molj, a Jeršinova ji nista hotela izplačati odpravnine 30.000 din. Začeli so se pravdati. Urša Molj je pravdo izgubila na dveh instancah. Sodišče ustne pogodbe ni priznalo za veljavno, ker je bilo dokazano, da so jo pogodbeniki sklenili v vinjenem stanju. V civilni pravdi je pričal Strelc v korist obtožene Marije Jeršin, in sicer po krivem. Sam je kmalu po pričevanju zaupal mesarju Andreju Zormanu, da ga je Marija Jeršin pregovorila, naj krivo priča. Obljubila mu je parcelo in stavbni les, da si bo lahko zgradil svojo hišo. Obljube pa ni držala. Branilec Marije Jeršin dr. Krivic je dokazoval, da Strelc iz maščevanja sam sebe po krivem obtožuje, da je po krivem pričal. Strelc pa je vztrajal pri izjavi, da je po krivem pričal in da ga je potem »srce peklo« in si je olajšal vest s priznanjem.

Senat se ni mogel prepričati, da je Strelc po krivem pričal, čeprav sam sebe obtožuje, ker objektivnih dokazov za krivo pričevanje ni bilo. Dokazano tudi ni bilo, da ga je Jeršinova nagovarjala, naj krivo priča. Oba sta bila zaradi pomanjkanja dokazov oproščena.

Zaposlenost delavstva v januarju

Ljubljana, 10. marca

V januarju 1939 je bilo pri OUZD zavarovanih povprečno 89.657 delavcev. Letni prirast je znašal +1415 delavcev. Napredovale so zlasti sledeče industrije: tekstilna z letnim prirastom +1025 delavcev, industrija za predelovanje lesa in rezbarstvo +461 delavcev, oblačilna industrija +270 delavcev, hišna služinčad +268 delavcev itd. Nazadovali pa sta predvsem gozdno-žagarska industrija z letnim padcem —841 delavcev in gradnje nad zemljo (stavbarstvo) —642 delavcev.

Sezijski padec zavarovancev je znašal v tem mesecu —7802 osebi. Najbolj so nazadovale industrije sezijskega značaja, in sicer: gradnje nad zemljo —2547 delavcev, gradnje železnic, cest in vodnih zgradb —1405 delavcev, gozdno-žagarska industrija —1147 delavcev, industrija kamenja in zemlje (opekarne, kamnolomi) —810 delavcev itd. Pomembnejšega sezijskega napredovanja zaposlenosti ni izkazovala v januarju 1939 nobena industrija.

Premalo snega v Planici?

Ljubljana, 10. marca

Širijo se glasovi, da so velike planiške prireditve ogrožene, ker je premalo snega. Nekateri listi so že poročali, da velika skakalnica najbrž sploh ne bo uporabna ter da ni niti snega na planinah, da bi ga lahko navozili na skakalnico.

V resnici bodo morali navoziti mnogo snega na veliko skakalnico, ki je v zgornjem delu povsem gola. Snega je nekoliko le na spodnjem jeziku. Po včerajšnjem poročilu iz Rateč-Planice je pri železnici 20 cm, pri Iliriji pa 30 cm snega. V Tamarju je pa celo pol metra snega. Na 65-metrski skakalnici je snega dovolj ter bo tekmovanje v nedeljo prirejeno povsem zanesljivo. V resnici pa ni zanesljivo, če bodo mogli prirediti »študijsko prireditev« na veliki skakalnici v dneh »planiškega tedna« prihodnji teden. Zdaj prireditelji že resno računajo na preložitev poletov na veliki skakalnici, toda tolažijo se v glavnem, da bo do 19. marca še snežilo. Tudi prejšnja leta so imeli podobne težave zaradi pomanjkanja snega in po opazovanjih v zadnjih letih je že večkrat izdatno snežilo ob Jožefovem.

Toda prireditev lahko omogočijo tudi z dovozom snega. Mnogo snega, neizčrpne zaloge, je na Ponci. Vendar je dovoz snega v zvezi s finančnim vprašanjem. Sneg s Ponce bi spuščali po riži in vse to bi zahtevalo okrog 40.000 din stroškov. Zdaj je torej vprašanje, ali naj čakajo na nov sneg ter se tako izognejo velikim stroškom, ali pa dovažajo sneg. Odločitev mora pasti v najkrajšem času; preložitev prireditve ali takojšnja priprava skakalnice z dovoženim snegom.

Iz Celja

—c Tri važne zahteve celjskega trgovstva. Združenje trgovcev za mesto Celje je na dobro obiskani glavni skupščini, ki je bila snoči v Narodnem domu, sprejelo m. dr. tudi naslednje predloge odnosno zahteve uprave: V Celju naj se ustanovi avtomatska telefonska centrala, ki so jo na merodajnih mestih že tolikokrat obljubili. Čimprej naj se začne reševati vprašanje celjskega osebnega kolodvora, ki glede na naraščajoči promet nikakor ne ustreza več današnjim prilikam. V zvezi s tem tudi ni več na mestu sedanji zasilni izhod na koncu kolodvora. Zato naj se kolodvorsko poslopje primerno preuredi. Nujno potrebno je, da se regulacija Savinje nemoteno nadaljuje in čimbolj pospeši. Ker 20odstotna občinska doklada za regulacijo Savinje preveč bremeni celjske davkoplačevalce in celjsko gospodarstvo ne more več prenašati tega bremena, je potrebno, da se najame večje posojilo na daljšo dobo, ki ga bodo odplačevali tudi zanamci, k anuitetni službi pa se naj pritegne tudi pomoč države. Dotlej pa naj tudi državna prispeva večji znesek k regulacijskim stroškom.

—c Umrla je v četrtek dopoldne v Vojniku v starosti 63 let vdova po orožniškem narednику vodniku ga. Marija Bogatajeva. Pogreb bo v soboto ob 9. dopoldne iz hiše žalosti v Vojniku na tamkajšnje pokopališče. Istega dne je umrla v celjski bolnici 62letna dninarica Alojzija Stergarjeva iz Gotovelj pri Žalcu.

—c Smrtna žrtev prometne nesreče. Dne 1. t. m. smo poročali, da je tovorni avtomobil Celjske opekarne dne 28. februja okrog 16. v Gregorčičevi ulici pred hišo g. dr. Kalana zadel v 60letnega Vinka Brezovnika, hlapca pri posestniku Strenčanu v Levcu pri Celju, ko je hotel tik pred avtomobilom skočiti s srede na levo stran ulice. Brezovniku je pri karambolu počila lobanja. Prepeljali so ga v celjsko bolnico, kjer je v sredo podlegel poškodbam.

—c Dve nesreči. Ko je peljala 31letna posestnica Angela Goriškova iz Loke pri Zidanem mostu v sredo voz drv po cesti, se je voz nenadno zvrnil na njo. Goriškova si je zlomila levo nogo nad gležnjem. V Stopercah pri Rogatcu je padel šestletni Ivan Osojnik doma tako nesrečno, da si je zlomil desno roko v ramenu. Ponesrečenca se zdravita v celjski bolnici.

—c Ravnatelj Mirko Polič bo pripeljal v ponedeljek dne 13. t. m. pop. pevski zbor Glasbene Matice ljubljanske v Celje in priredil tu dva koncerta. Prvi koncert pop. ob četrt na 6. je določen izključno le šolski mladini celjskih srednjih in meščanskih šol. Izredno nizka vstopnina, sedeži 4 din, in stojišča 2 din omogočajo pač vsakemu dijaku vstop na dijaški koncert. Zvečer ob četrt na 9. istega dne pa bo veliki vokalni koncert, na katerem bo izvajal pevski zbor celo vrsto zborovskih skladb, gdč. Ljudmila Polajnarjeva pa bo zapela Lajovčeve samospeve in samospeve ge. Mirce Sancinove. Matični zbor je bil pod vodstvom ravnatelja Poliča ob priliki zadnjega Lajovčevega koncerta v Ljubljani deležen tolikega priznanja in tako laskavih ocen za svoje umetniško vzorno podajanje, kakor že ne zlepa. Zbor je v odlični formi, zato bo užitek na koncertu velik. Oba koncerta bosta v veliki dvorani Celjskega doma. Vstopnice v knjigarni Goričar v Celju.

Socialno zavarovanje in razmere v Bolgariji

Predavanje dr. Branimirja Haberla iz Zagreba pod okriljem JB lige

Ljubljana, 10. marca

Jugoslov.-bolgarska liga v Ljubljani je snoči priredila predavanje v Delavski zbornici; predaval je dr. Branimir Haberle o socialni zakonodaji v Bolgariji in predavanje je zbudilo zasluženo pozornost. Naše občinstvo se zanima za Bolgarijo z živimi simpatijami. Predavatelja je pozdravil in predstavil predsednik JB lige Rasto Pustoslemšek. Iz predavanja posnemamo naslednje podatke:

Bolgarija je kakor Jugoslavija agrarna država in kmetijstvo zaposluje 75% prebivalstva. Bolgarija šteje 6,200.000 prebivalcev, zato je tudi število delavstva manjše kakor pri nas, a upoštevati moramo tudi, da je industrija v Bolgariji slabše razvita kakor v naši državi. Po zadnjih statističnih podatkih je v Bolgariji okrog 172.000 raznih podjetij, zavodov in ustanov, ki zaposlujejo 367.000 prebivalcev; všteto ni vojaštvo, policija in državni nameščenci. Delavcev je 250.000, nameščencev 15.000.

Kljub malemu številu delavcev in nameščencev se pa Bolgarija lahko ponaša z moderno socialno zakonodajo, ter celo prednjači nam, čeprav smo bližji zahodu. Bolgarija je ratificirala doslej že 29 konvencij Mednarodne organizacije dela, naša država pa samo 21. V Bolgariji ni urejeno z zakoni le vprašanje delavske in življenjske zaščite delavcev ter zavarovanje za primer onemoglosti, bolezni, starosti, materinstva in smrti, temveč tudi vprašanje delovnih pogojev in posameznih ter kolektivnih delovnih pogodb. Urejeno je tudi vprašanje nezaposlenosti in zadnje čase celo poklicnega organiziranja.

V bolgarski industriji in obrti je zaposlenih 11% prebivalstva, v trgovini 4%, v prometu 2%, v državni in javni upravi ter v svobodnih poklicih 3%. Na kmetijstvo torej odpade 4,100.00 ljudi, na industrijo, obrt, trgovino in promet pa skupno 915.000 prebivalcev. Od te številke odpade na delavstvo in nameščenstvo 241.000 prebivalcev ali 26.34%. Največ delavstva je zaposlenega v industriji, 129.000, v obrtu jih je pa samo 83.000. Delavstvo je zaposleno po večini v mestih, 71%, na deželi ga je le 29%.

Povprečna dnevna zavarovana mezda delavstva je znašala l. 1936 48 levov. Najvišjo zavarovano mezdo ima delavstvo zaposleno v elektrarnah, in sicer 83 levov. Najnižja zavarovana mezda je v gostinstvu ter znaša 29.9 levov.

Zelo obširno ter podrobno je predavatelj razpravljal o socialni zakonodaji. Zakon o zdravstvu in zaščiti dela je bil uveljavljen že leta 1917, zakon o socialnem zavarovanju pa l. 1924. Oba zakona sta zelo tesno povezana, da je njuna ločitev v praksi skoraj neopazna. Inspekcija dela v Bolgariji ne izvaja samo zakona o zdravstvu in zaščiti dela, temveč tudi zakon o socialnem zavarovanju... Inspekcija dela (22 uradov) se deli v tri oddelke: na nadzorstvo nad delom, na socialno zavarovanje in posredovanje dela.

Zanimiva je ustanova tovarniških zdravnikov. V vsakem podjetju, ki zaposluje 200 ali več delavcev, je zaposlen tudi tovarniški zdravnik, v podjetjih, ki pa zaposlujejo 500 delavcev in nameščencev, morata biti zaposlena dva zdravnika za zdravstveno službo v obratu. Zdravnik mora biti najmanj štiri ure na dan v službi v tovarni, 4 ure pa more sprejemati delavce v ordinaciji. Razen te službe ne sme imeti nobene druge.

Našo javnost bo nedvomno tudi zanimalo, da država prispeva za socialno zavarovanje redno polovico prispevkov delavcev in delodajalcev v panogah bolezenskega, starostnega zavarovanja in zavarovanja za primer onemoglosti, smrti in materinstva. Tudi v tem pogledu bi se mi lahko marsičesa naučili od Bolgarov.

Iz predavanja smo si lahko ustvarili popolno sliko o socialnem zavarovanju in socialni zakonodaji v Bolgariji. Socialno zavarovanje v Bolgariji je v resnici napredno, kakor je ob zaključku ugotovil predavatelj, ter ustreza zahtevam delavstva, delodajalcev in vlad, predloženih na mednarodnih konferencah dela. A razen tega se še vedno izpopolnjuje ter širi, da bo lahko koristilo čim širšim plastem bolgarskega prebivalstva.

Težka prometna nesreča

Ljubljana, 10. marca

Davi okrog pol osmih se je pripetila na Bleiweisovi cesti nasproti poslopja policijske uprave težka prometna nesreča. Proti Tržaški cesti je privozil z avtomobilom mehanik Jože Rosenwirt, ki je imel zadaj na verigi še drug avto, na katerem je sedel in ga vodil njegov vajenec. Avto, ki ga je upravljal Rosenwirt, je vozil pravilno po desni strani in se je pravočasno ognil kolesarki, ki je vozila vštric. Ko pa je prvi avto kolesarko prehitel, je drugi avto, na katerem je sedel vajenec, zavil preveč na desno in z vso silo butnil v kolesarko, ki je odletela na rob hodnika in obležala nezavestna.

Na kraj nesreče so bili takoj pozvani reševalci, ki so ponesrečenko, katere imena niso mogli ugotoviti, prepeljali v bolnico. Tamkaj so ugotovili, da ima prebito lobanjo. Na policiji so Rosenwirta zaslišali, a preiskave še niso zaključili. Ime kolesarke so ugotovili še le naknadno in sicer po evidenčni številki kolesa. Kolesarka je 25-letna Frančiška Ogrinc iz Podgorice.

Iz Kranja

— Esperantsko društvo »Zelena zvezda« podružnica v Kranju bo imelo svoj redni občni zbor v nedeljo 12. t. m. ob 10. uri dopoldne v drž. real. gimn. s sledečim dnevnim redom: 1. čitanje zapisnika, 2. poročila funkcionarjev, 3. sprememba pravil, 4. volitev novega odbora, 5. slučajnosti. Popoldne bo priredilo društvo izlet na Šmarjetno goro, zbirališče je na Kalvariji ob pol 14. uri.

— Razburljiv dogodek. V sredo zvečer so se zaslišali iz neke hiše Na skali obupni kriki, ki so privabili obilo radovednežev. Neko dekle je odprlo tudi okno in pričelo klicati na pomoč. Radovedneži so tedaj tudi lahko videli, da so si tri zastopnice nežnega spola prav korenjaško segale v lase, kar je prisililo slabejšo, da je klicala na pomoč. Ker je dogodek opazujoče precej razburil, je nekdo poklical policijo, ki je kmalu nastopila in ločila Evine hčere. Zakaj je prišlo do rabuke, pa najbrž ne bomo zvedeli.

— Osebne vesti. Za zdravstvenega višjega pristava v 6. pol. skupini je napredoval g. dr. Petrič Karel v Domu narodnega zdravja. — Službo profesorja na tukajšnji gimnaziji je nastopil g. prof. dr. Jovan Keršič, dolgoletni urednik sarajevske revije »Pregled«. Odličnemu kulturnemu delavcu želimo srečno bivanje med nami. — Prestavljen pa je bil s kranjske na kragujevaško gimnazijo g. prof. Medved Ivan. Na novem mestu mu želimo mnogo uspeha.

— Dežurna služba zdravnikov OUZD v Kranju. Od 1. marca dalje opravljajo zdravniki OUZD za splošno prakso v Kranju dežurno službo ob nedeljah in praznikih od polnoči do polnoči. Dežurni zdravnik je na razpolago vsem članom in svojcem OUZD na področju občine Kranj in Stražišče. Ordinira pa tudi za ostale bolnike. Dežurni zdravnik ordinira v svoji privatni ordinaciji oziroma na svojem domu. V nujnih primerih gre tudi na dom zavarovancev, ako ga člani ali svojci kličejo. Naslov dežurnega zdravnika je objavljen na vidnem mestu pred vhodom v ambulatorijske prostore v Zdravstvenem domu. — V mesecu marcu imajo dežurno službo: dne 12. III. dr. Pance Pavel, 19. III. dr. Vrbnjak Vinko, 26. III. dr. Bezič Josip.

— III. brzoturnir šahovskega kluba. Agilni šahovski klub, ki ima svoje prostore v lovski sobi hotela »Stare pošte«, je priredil v letonji sezoni poleg kvalifikacijskega in prvenstvenega turnirja tudi že tri brzoturnirje. Prvo mesto na zadnjem brzoturnirju, ki se je vršil pretečeni teden je odnesel g. Singer z 12 točkami, sledijo mu gg. Šuštar 11, Kavalar 9½, Košar-Kos 8½, gdč. Prusnikova 6½, Pavlica-Klavčič 5½, ing. Skopal-Rus M. 5. Turnirja se je udeležino 14 igralcev.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Petek, 10. marca: zaprto

Sobota, 11. marca: ob 15. uri: Hlapci. Izven. Znižane cene. Ob 20. uri: Žene na Niskavuoriju. Izven. Znižane cene

Nedelja, 12. marca: ob 15. uri: Hollywood. Izven. Znižane cene. Ob 20. uri: Upniki, na plan! Izven. Znižane cene

*

Zanimiv gledališki dogodek se obeta našemu občinstvu z gostovanjem benečanskega dramskega ansambla »Teatro di Venezia«, ki se bo vršilo v sredo, dne 15. t. m. To je prvo gostovanje Italijanov v povojnem času pri nas. Za vse, ki se zanimajo za gledališče, bo to prilika, da bodo spoznali pristni italijanski komedijski slog. Goldonijeva igra »Lažnik«, v kateri nastopajo stalne figure iz komedije dell' arte, je izredno zabavna. Točna vsebina igre bo objavljena v časopisih in na gledaliških sporedih. Opozarjamo na predprodajo vstopnic, ki se vrši pri dnevni operni blagajni po cenah od 50 din navzdol.

OPERA

Začetek ob 20. uri

Petek, 10. marca: zaprto. (Gostovanje v Celju: Trubadur)

Sobota, 11. marca: Jesenski manevri. Red A

Nedelja, 12. marca: ob 15. uri: Ero z onega sveta. Izven. Znižane cene. Ob 20. uri: Ančka. Izven. Znižane cene

Snežne razmere

Poročilo tujskoprometnih zvez v Ljubljani in Mariboru, SPD in JZSS z dne 10. III. 1939.

Rateče-Planica 870 m: —4, sončno, osojno 20 cm snega, sren

Planica-Slatna 950 m: —3, sončno, 30 cm snega, sren

Planica-Tamar 908 m: —3, sončno, 40 cm snega, pršič

Peč-Petelinjek 1440 m: —3, sončno, osojno 45 cm snega, sren

Dom na Komni 1520 m: —6, sončno, 10 cm pršiča, 140 cm podlage

Dom na Voglu 1540 m: —4, sončno, 140 cm snega pršič

Triglavska jezera 1683 m: —5, sončno, 15 cm pršiča, 200 podlage

Dom na Krvavcu 1700 m: —4, sončno, 80 cm snega, osojno pršič, prisojno sren

Velika Planina, 1558 m: —5, sončno, 60 cm snega, osojno pršič, prisojno osrenjen,

Pokljuka: —2, delno oblačno, 10 cm pršiča, 50 cm podlage,

Peca, 1645 m: —2, sončno, 10 cm pršiča, 55 cm podlage,

Koča pri Smrekovcu: —5, sončno, 65 cm snega, pršič.

9. III. 1939.

Mozirska planina, 1333 m: —4, sončno, 10 cm pršiča, 50 cm podlage,

Koča pri Sv. Treh Kraljih na Pohorju 1200 metrov: —5, 20 cm snega, sren.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Petek, 10. marca katoličani: 40 mučenikov

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Ljubezen Tatjane Petrovne ob 16.

Kino Union: Mozart

Kino Sloga: Divji lovec

Kino Moste: Tarantela in Ločena žena

Društvo slovenskih književnikov občni zbor ob 20. v prostorih Slovenske Matice

Spominski večer ge. Franji Tavčarjevi ob 20. v veliki dvorani Kazine

Koncert pianista Nikolaja Orlova ob 20. v veliki Filharmonični dvorani

Francoski institut filmsko predavanje o potovanju g. Daladiera po Severni Afriki ob 18. v kinu Unionu

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1, Bahovec, Kongresni trg 12 in Nada Komotar, Vič — Tržaška cesta

Izpod sita

Sem član delniške družbe. Torej njen solastnik. Na zadnjem občnem zboru sem zahteval besedo in kritiziral delo družbe in ravnateljstva, pa so me radi tega vrgli ven in izključili od seje mojega lastnega podjetja.

Potem so me klicali na zaslišavanje. Bil sem bolan, gripa me je tlačila, in sem mislil, ne bo tako hudo, saj niso oblast in ne gre za zaslišavanje, ampak le za poslovni pomenek — pa bo še čas.

Čez nekaj dni pa dobim od ravnateljstva obvestilo, da sem iz delniške družbe izključen, ker nisem prišel na zaslišanje.

Torej iz mojega lastnega podjetja so me izključili, ker nisem ubogal svojih nameščencev, katere plačujem.

Pa ne mislite, da se je to pripetilo v centralni Afriki ali na »divjem zapadu«.

Tu blizu — takoj za vogalom — se to še vedno godi in — slišite! Vse je ostalo tiho!

Recite mi, ali sem še delničar?

Iz Zagorja

— **Kletarski tečaj**, ki ga je priredilo gostilničarsko združenje Zagorje svojim članom, se je vršil v ponedeljek v prostorih rudniške restavracije ter je bil prav zadovoljivo obiskan. O gostilničarskem kletarstvu od nakupa do konzuma je predaval strokovnjak inž. g. Zupanič Ivo, kletarski nadzornik pri banski upravi. Z ozirom na naraščajoči tujski promet v našem območju bi bilo želeti, da bi, kakor se je to zgodilo po nekaterih drugih krajih, zadruga priredila tudi servirni tečaj, ker bi bil šele s tem dosežen polni namen.

— **»Ženitev«**, klasično, docela neverjetno doživetje N. V. Gogolja, je v nedeljo v skrbni režiji br. Kalana Jožeta uprizorilo Sokolsko gledališče v obče zadovoljstvo sicer ne preštevilne publike, ki sta jo slabo vreme in pa dvojni spored v kinu odvrnila od večjega obiska. Prihodnjič bo treba nekoliko več bučne reklame in dvorana bo polna. Igralci so v polni meri izpolnili pričakovanje ter smo imeli priliko po daljšem presledku videti nekatere stare znance in znanke na odru. Prav je tako. Kolikor zvemo, pripravlja dramska družina zabavno komedijo Br. Nušiča »Pokojnik«.

— **Nogometna tekma** med Sk. Svobodo in Sk Jugoslavijo iz Celja je prinesla gostom visoko zmago 9:0. Domačim se je poznalo, da so brez sistematskega treninga in zato težjim tekmam nedorasli, vendar pa so pokazali dovolj volje, ki bi iz njih s pridnostjo in požrtvovalnostjo napravila uvaževanja vredno moštvo. Tekma je potekla brez incidenta. Publike malo.

— **Premogovna ležišča** iščejo v Podstrani. Že nekaj mesecev vrtajo za njimi, toda doslej še brez posebno zadovoljivih rezultatov. Ta del sveta je precej geološko zapleten, ker se je glavna premogova žila pod vulkanskimi vplivi na prečudne načine lomila, sesedala in krotovičila, da ne kaže enotnega poteka, ki bi dopuščal zanesljivo sodbo. Dokler vrtanja, ki se nadaljujejo, ne bodo podala zadovoljive presoje, družba ne bo začela s pridobivanjem. Sicer pa se ji ne mudi, saj ima drugje dovolj bogata ležišča za več desetletij, tako v Kotredežu in na Lokah. Večjo skrb prizadevajo rudarjem naznanjena praznovanja. V tekočem mesecu je predvidenih sedem »praznikov«. Da ta številka ni večja, je zahvaliti podjetju, ki odvišni premog deponira v posebno velikih barakah na Švepovni, kjer čaka ugodnejše konjunkture.

SPORT

— **Nogometna tekma Češkoslovaška — Jugoslavija.** Na konferenci srednjeevropskega nogometnega cupa, ki je bila v soboto in v nedeljo v Curihi so se dogovorili delegati jugoslovenske in češkoslovaške nogometne zveze glede novega termina vsakoletne meddržavne tekme. Prvi termin je bil določen za konec avgusta, zdaj je pa preložen na 30. april. Tekma bo v Pragi, ker je bila zadnja tekma v Zagrebu, kjer je zmagala češkoslovaška s 3:1. Termin 30. aprila je bil določen za zadnje kolo nacionalne lige. Zdaj bo treba določiti drugi termin.

Iz Škofje Loke

— **Nesreča pri podiranju drevja.** V Crngrobu se je pripetila te dni težka nesreča. Podirali so delavci drevesa, med njimi Pavel Okorn iz Puštala. Nesreča je hotela, da je eno drevo padlo baš v nasprotno smer, nego so mislili. To je bilo usodno za Okorna. Drevo ga je podrlo podse, ga oplazilo in mu občutno poškodovalo obe nogi. Moža so morali prepeljati z vozom domov v Hrastniško grapo, kjer se zdaj leči. Poklicali so tudi zdravnika.

— **Meso je izginilo.** Pri posestniku Jožetu Jenku v Lipici so šli oni dan grabit steljo. Medtem pa jim je izginilo precej mesa. Nekdo jim je odnesel osem kosov suhega mesa in pet klobas.

DNEVNE VESTI

— **Zahvala.** Ob svoji zlati poroki sem prejel toliko pismenih čestitk, da mi ni mogoče vsem prijateljem, stanovskim tovarišem in znancem zahvaliti se osebno. Zato jim izrekam tem potom v svojem in v imenu svoje žene najiskrenejšo zahvalo. — Jakob Žebre, nadučitelj v pokoju.

— **Prekop Beograd—Solun.** Nemški listi zadnje čase obširno pišejo o načrtu prekopa Odra—Dunav. V zvezi s tem poročajo o možnosti zgraditve prekopa Beograd—Solun. Stroški bi znašali okrog 400 milijonov nemških mark in amortizirali bi se v 15 letih. Po tem prekopu bi lahko vozili parniki iz Hamburga v Egejsko morje preko vse Srednje Evrope.

— **Nemci že prihajajo na Jadran.** Zadnje dni prihaja v Dalmacijo vedno več nemških izletnikov in letoviščarjev. Skoraj vsak dan prispe v Split skupina nemških turistov. Vse kaže, da bo letošnja sezona na našem Primorju zelo ugodna. Po vesteh iz Berlina so izdali nemškim turistom v januarju in februarju za potovanje na naše Primorje več nemških mark nego v kateremkoli letu doslej.

— **Osijek dobi avtomatično telefonsko centralo.** Poštna direkcija v Zagrebu je obvestila osiješko Trgovsko zbornico, da bo instalirana v Osijeku avtomatična telefonska centrala in rekonstruirani telefonski vodi. V ta namen je odobren kredit v znesku 4,400 000 din. Avtomatična telefonska centrala bo instalirana čim izide uredba o rekonstrukciji telefonskih instalacij v naši državi in čim bo realizirano posojilo v znesku 100 milijonov din, ki bo najeto na podlagi te uredbe pri poštni hranilnici.

— **Lanska dalmatinska vina večinoma razprodana.** V januarju je bila trgovina z vinom v severnem Primorju precej slaba, v srednjem Primorju in na polotoku Pelješcu pa precej živahna. Vino je šlo večinoma v razne kraje naše države, v inozemstvo pa samo 2823 hl in sicer na Češkoslovaško. Razprodanega je že nad 65 odstotkov lanskega vina. Zato so cene čvrste in v nekaterih krajih so celo poskočile.

Po »Rosemarie« in »Belem jorgovanu«
danes ob 20. uri
„TARANTELA“
Jeanette MacDonald, špijonaža, petje, ples itd. — Kot drugi film **»LOČENA ŽENA«**, smehapolna komedija z Jean Harlow, Spencer Tracy. — Foxov zvočni tednik. Predigri: »Ešnapurski tiger« in »Indijski nagrobni spomenik. — KINO MOSTE.

— **Izžrebana dva velika dobitka.** V Sarajevu sta bila včeraj zjutraj izžrebana v državni loteriji dva velika dobitka. Srečka št. 52.120 je zadela 500.000 din. Ena četrtina te srečke je bila prodana v Zagrebu, druga v Novem Sadu, dve pa v Beogradu. 400.000 din je pa zadela srečka št. 74.557.

—**Sneg v Splitu in na dalmatinskih otokih.** V sredo je v srednjem Primorju snežilo tako kakor v letošnji zimi še ne. V Splitu je najprej deževalo in pihala je močna burja, po tem je pa jelo snežiti. Precej snega je zapadlo na Mosoru, Kozjaku ter na vrhovih Brača, Hvara, Visa in Korčule. Še več ga je pa zapadlo v Zagori. Na liški progi je tudi zapadlo precej snega, vendar pa prometa ni oviral.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo spremenljivo oblačno, nekoliko hladneje vreme. Včeraj je znašala najvišja temperatura v Beogradu in Splitu 13, v Dubrovniku in Kumboru 12, v Ljubljani 10,2, v Zagrebu in na Visu 10, v Mariboru 9,5, na Rabu 9, v Sarajevu 5. Davi je kazal barometer v Ljubljani 759.3 temperatura je znašala —0,2, na aerodromu —5 C.

— **Tatvina obleke v Brezovici.** Oni dan ponoči se je vtihotapil tat v stanovanje Vladimirja in Pavle Svetek v Brezovici pri Šmarjeti na Dolenjskem. Tat je najbrž iskal denar, ki ga pa ni našel, nakar se je zadovoljil s tatvino obleke. Odnesel je črn moški suknjič, črne hlače, nekaj moških srajc, rdečo žensko obleko in nekaj perila. Tat je izginil brez sledu.

— **Nevaren obrezovalec trte.** K posestniku Antonu Justu v Trebeljevem je prišel pred dnevi neznanec, ki ga je prosil, da bi ga zaposlil kot obrezovalca trte, kar je Just rad storil, ker mu je primanjkovalo delovnih moči. Neznanca pa je vzela noč, z njim vred pa tudi za 1000 din Justove obleke in par čevljev. Nevarni pohajač je okradel tudi več kmetov v vaseh nad Litijo, nato pa pred orožniki pobegnil.

— **Izsleden pohotnež.** Orožniki v okolici Celja so že nekaj tednov zasledovali 28-letnega Ivana Kajtno iz Petrovč, ki ima na vesti ostuden zločin. Kajtna je sredi preteklega meseca ustavil in napadel v gozdu v Št. Pavlu pri Preboldu 14-letno dijakinjo P. V. in ji storil silo, nakar je pobegnil. Kajtno so orožniki prijeli in ga konfrontirali z deklico, ki je v njem takoj spoznala nasilneža. Kajtno so izročili sodišču.

— **Lekše še vedno straši.** Po okolici Krškega se klati znani vlačugar in tat Jože Lekše, ki ima tudi nekaj pomočnikov, ki jih pošilja na oglede na vse strani. Lekše je s svojimi pajdaši vlomil v mnoge kmečke hiše in v zidanice ter odnesel zlasti veliko obleke, jestvin in tudi nekaj dragocenosti. Pred dnevi se je ustavil pri posestniku Francetu Bizjaku v Kočnem, kjer je pustil žensko kolo brez znamke in brez evidenčne številke. Kolo, ki so ga orožniki zaplenili, je Lekše nedvomno nekje ukradel.

— **Pobeglo dekle.** Od svojih staršev, stanujočih Pod Možakljo 4 na Jesenicah, je pred dnevi pobegnila 16-letna Greta Fiš. Dekle je srednje velike postave, na sebi ima modro svileno obleko in rdeč belopisan plašč.

— **Nesrečna zaljubljenca skočila pod vlak.** V sredo zvečer sta skočila pri Slavonski Požegi pod vlak 27letni Stjepan Uhrin in 18letna hčerka železniškega kretničarja Ema Kneževič. Starši so nasprotovali njuni ljubezni in zato sta obupala nad življenjem. Fantu je vlak odrezal levo nogo pod kolenom in zdrobil desno, razen tega pa ima odrezane prste na levi roki in težke poškodbe na glavi. Dekletu je odrezalo roko pod komolcem in tudi sicer ima težje poškodbe. Obžaluje pa, da ji vlak ni odrezal glave. Zdaj ležita v bolnici.

— **Samomor nezaposlenega monterja.** V Zagrebu si je v sredo zvečer končal življenje nezaposleni monter Viktor Jug, star 40 let. Obesil se je v svojem stanovanju. V smrt je šel zaradi težkih gmotnih razmer.

Iz Ljubljane

—lj **Spominski večer Franji Tavčarjevi** priredi drevi JNAK »Edinstvo«. 7. aprila poteče leto od smrti dvorne dame Franje Tavčarjeve. V živem spominu je še ganljivo slovo Ljubljane od plemenite dobrotnice, ki je umrla ravno dva meseca potem, ko je, deležna splošnega spoštovanja praznovala svojo 70-letnico. Njeno življenje in delo je bilo ob njeni smrti vsestransko osvetljeno, še zlasti so bile poudarjene njene zasluge za revne studente. JNAK »Edinstvo« se je oddolžilo njenemu spominu s tem, da je ustanovilo Akademski podporni fond Franje Tavčarjeve, nad katerim je prevzel nadzorstvo ravnatelj Akademskega kolegija prof. Fran Jeran. Na današnjem spominskem večeru, ki se bo pričel ob 20. v veliki kazinski dvorani, je na sporedu pozdravni govor Milana Pezdirja, Haydnov opus 21., Lučovnikova recitacija iz Tavčarjevega »Cvetja v jeseni«, nastop Milice Polajnarjeve, govor Manice Komanove o Franji Tavčarjevi, govor Milana Rakočevića o gospej Tavčarjevi in dijaštvu in nastop g. Rakovca. Vabljena je vsa naša narodna javnost, da se na današnjem večeru pokloni manom Franje Tavčarjeve za obletnico njene smrti. Predsedstvo kluba Primork sporoča, da se je pridružilo Kalu jugoslovenskih sester in Društvu kneginje Zorke in z veseljem prevzelo pokroviteljstvo nad spominskim večerom Franji Tavčarjevi, ki bo danes ob 20. v Kazini.

—lj **Občni zbor k. o. JNS na Viču.** Ob udeležbi nad 250 strankinih pristašev, je bil snoči v vseh prostorih gostilne pri Pirnatu občni zbor k. o. JNS, ki je ena najmočnejših strankinih postojank v Ljubljani. Z veseljem smo ugotovili veliko udeležbo mladine, ki si je snoči ustanovila svojo mladinsko organizacijo in izvolila svoje predsedstvo. Skupščino je vodil predsednik France Belič, ki je pozdravil banovinskega tajnika JNS dr. Marjana Zajca, dalje strankine borce dr. Alujevića, inž. Rusa in Uršiča, ki so jim zborovalci priredili viharne ovacije. Občnega zbora se žal ni mogel udeležiti naš prvoboritelj dr. Albert Kramer, ker ga je dolžnost klicala na drugo mesto. Po poročilih predsednika, tajnika, blagajnika in nadzornega odbora so bile volitve novega odbora in so bili izvoljeni razen prejšnjih odbornikov še drugi iz vseh krajev bivše viške občine in z Brda. Za predsednika je bil ponovno soglasno izvoljen France Belič, industrijalec, v odbor pa 28 agilnih strankinih borcev. Istočasno je bila ustanovljena tudi mladinska org. JNS, ki šteje že nad 130 članov, dočim jih šteje k. o. nad 400. Z velikim odobravanjem je bil izvoljen za predsednika mladinske OJNS Rudi Marinič, za podpredsednika Marjan Novak in Ivan Knez, ml., za tajnika Demšar in Galič, za blagajnika Pirnat Nani in še 12 mladih pristašev. Po občnem zboru so poročali o političnem položaju dr. Zajc, dr. Alujević, inž. Rus in Uršič in so bila njihova izvajanja sprejeta z viharnim odobravanjem. Snočnji občni zbor viške JNS je znova dokazal, da je Vič stara napred. trdnjava in da je bajka trditev naših nasprotnikov, da jugoslovenskih nacionalistov na Viču ni. Viški JNS želimo pri bodočih nalogah, ki jo čakajo še v tem letu, mnogo uspehov.

—lj **Izročitev odlikovanja primariju dr. Jenku.** Danes dopoldne je izročil ljubljanski župan dr. Juro Adlešič primariju g. dr. Ivanu Jenku red sv. Save III stopnje. K odlikovanju tudi naše čestitke.

—lj **Ribji trg** je še vedno slabo založen z morskimi ribami glede na večje povpraševanje v začetku meseca. Izmed cenenih morskih rib je bilo največ giric, ki so po 18 din kg. Sardelic je bilo malo in prodajali so jih po 20 din kg. Dražje so bile tudi skuše, ker jih je bilo prav tako malo, in sicer po 36 din. Najcenejše trilje, manjši komadi so bili tudi po 36 din. Po nekaj kilogramov je bilo zobatca po 34 din in ciplov po 24 din. Med rečnimi ribami je bilo nekaj posebno večjih ščuk, ki so jih prodajali kakor navadno po 16 din kg navzgor.

—lj **Važno za trafikante.** Vljudno sporočamo vsem članom, kakor tudi ostalim tovarišem, da bo v nedeljo 12. t. m. ob 15.30 v lovski dvorani hotela Miklič, redno občni zbor združenja trafikantov. Na zborovanje so prijavljeni delegati iz Zagreba, ki bodo poročali o najnovejši situaciji, ki je nastala za naš stan, z imenovanjem generalnega direktorja uprave monopolov g. dr Joža Markovića. Nadalje boste slišali poročila, v koliko je naša stvar napredovala ter kaj se je med letom storilo za našo stvar. Kakor je članom znano, obstoja velika nevarnost, da se bodo v kratkem času v Ljubljani ustanovile še nekatere nove trafike. Zato je potrebno, da pri tem sodelujemo vsi in vsaj ublažimo zlo, ki se nam obeta. Iz pisarne udruženja trafikantov.

—lj **Slavni pianist Nikolaj Orlov** bo igral drevi ob 20. uri v veliki Filharmonični dvorani koncertni spored z naslednjimi točkami: Mozart: Variacije v a-duru, Beethoven: Sonata v es-duru, Schumann: Zvečer, V noči, Sanjarije. Ravel: Ondine, Skrjabin: Šest etud, Chopin: Balada v as-duru, Šest preludijev, Dve mazurki in Scherzo. Nikolaj Orlov je eden največjih sodobnih pianistov sploh. Prepotoval je že ves svet ter imel na svojih koncertih ogromne uspehe. Nocojšnji klavirski večer v veliki Filharmonični dvorani bo prvovrstna umetniška prireditev, izrednega užitka. Začetek točno ob 20. uri, vstopnice so na razpolago v knjigarni Glasbene Matice.

u— **Podružnica Družbe sv. Cirila in Metoda za bežigrajski okraj** vabi vse rodoljubne Bežigrajke in Bežigrajce na svoj ustanovni občni zbor dne 24. t. m. ob 20. v telovadnico Sokolskega društva Ljubljana III. ob Tyrševi cesti, ker je kr. banska uprava že potrdila podružnična pravila. Pridite polnoštevilno, saj imamo zagotovljenih že nad 100 članov in smo prepričani, da bomo tekmovali v delovanju z ostalimi bratskimi podružnicami za našo šolsko družbo v Ljubljani. — Pripravljalni odbor.

—lj **Poslednja uprizoritev** zabavne in duhovite Vachekove komedije »Peč« bo v Šentjakobskem gledališču jutri ob 20.15. Pri vseh dosedanjih uprizoritvah je dosegla ta izvrstno igrana komedija velik uspeh in so obiskovalci odhajali izredno zadovoljni. Kdor se hoče nasmejati, naj ne zamudi prilike, ogledati si to izvrstno komedijo. V nedeljo 12. t. m. se uprizori tudi poslednjikrat mladinska igra »Pepelka« in sicer ob 11. dopoldne kot matineja po znižanih cenah in popoldne ob 16. uri. Ta pravljična igra nudi zaradi pestrosti in razgibanosti dejanja, ki ga poživljajo plesi in godba, malim gledalcem mnogo užitka in zabave. Ker je bila tudi zadnja predstava razprodana in je za predstavo veliko zanimanje, kupite vstopnice že v predprodaji.

—lj **Spominski večer ob dvajsetletnici Ivan Cankarjeve smrti** priredi v soboto pri »Levu« tudi društvo »Soča« v Ljubljani. Predaval bo znani liter. zgodovinar prof. dr. Anton Slodnjak, ki je že imel s Cankarjevim predavanjem po Sloveniji velik uspeh. Po predavanju bo recitiral znani režiser Nar. gledališča v Ljubljani g. Ciril Debevec najlepša mesta iz Cankarjevih umetnin. Pridite vsi! Vsem vstop prost.

—lj **Veliko ljubiteljev glasbe** kaj rado igra kitaro. Koliko pa se more doseči na tem instrumentu s pridnostjo, vztrajnostjo in talentom pa nam bo pokazal g. Stanko Prek, ki je brez dvoma najboljši slovenski kitarist, ki goji igro na kitaro z umetniške strani in prireja s svojim inštrumentom prave koncertne večere. Zato vabimo vse prijatelje tega inštrumenta v ponedeljek dne 13. t. m. ob 20. uri v malo Filharmonično dvorano na Prekov kitaristični večer. Vstopnice se dobe v knjigarni Glasbene Matice.

u— **Pododbor društva »Kneginja Zorka«** opozarja svoje članice in njih rodbine ter druge častilke blagopokojne gospe Franje Tavčarjeve, da bo njen spominski večer danes v veliki dvorani »Kazine«. Udeležba je naša častna prijateljska dolžnost!

—lj **Samarjani in samarijanke društva R.K.** Pozivamo vas, da vrnete vse uniforme in halje, v petek 10. in v ponedeljek 13. t. m. Sprejemalo se bo v samarijanski sobi Stari trg 19-I. od 18. do 20. ure. Načelstvo.

—lj **Za pokojnim dr. Ivanom Oražnom** bo maša zadušnica ob obletnici njegove smrti v soboto, 11. t. m. ob 9. uri v frančiškanski cerkvi. — Po sv. maši se zberemo vsi, ki uživamo njegove dobrote, na dvorišču Oraž dij. doma (Wolfova) h kratki komemoraciji.

—lj **Za jutrišnji »Mednarodni ples« v Kazini vlada ogromno zanimanje,** zato prosimo vse cenj. interesente, ki pomotoma ali zaradi pomanjkljivosti naslovov niso prejeli vabila, da to blagovolijo oprostiti in se vseeno udeležiti te zadnje elitne plesne zabave v tej sezoni. **Rezerviranje miz in reklamacije dnevno v Kazini. »P. S. K.« Gostom-neplesalcem bo tudi galerija na razpolago.** 147—n

—lj **Slovenske narodne in umetne pesmi** bo izvajal v nedeljo popoldan priznan plesni orkester v dvorani gostilne Martinc, Zg. Šiška. Pri pogrnjenih mizah! Vstop prost! 149-n

—lj **Pobegel jetnik.** Iz zapora ljubljanskega okrožnega sodišča je oni dan pobegnil 25-letni kovač Ivan Lačič iz vrbaske banovine. Mož ima na vesti več zločinov. Nosi civilno obleko in se sedaj najbrž klati po ljubljanski okolici, ni pa izključeno, da se je vtihotapil v vlak in se odpeljal proti Skoplju, kjer je dolgo časa živel.

—lj **V Stritarjevi ulici št. 6 v Ljubljani pri frančiškanskem mostu se sedaj nahaja optik in urar FR. P. ZAJEC, torej ne več na Starem trgu. — Samo kvalitetna optika.**

—lj **Ukradeno je bilo** precej moškega in ženskega perila, brisač, posteljnega perila itd. Pred nakupom se svari. Ako bi kdo kaj izsledil, se naproša, da sporoči na telefon št. 44—34 ali policiji.

Sokol

— **Jubilejna mladinska akademija Ljubljanskega Sokola,** ki je dosegla preteklo soboto izvanreden uspeh, bo ponovljena to soboto 11. marca ob pol 7. uri zvečer. Mladina, naraščaj in deca, ki nastopi, želi s ponovitvijo akademije pokazati svoje delo sokolski in šolski mladini in prijateljem sokolstva, ki preteklo soboto niso mogli v prepolno sokolsko telovadnico v Narodnem domu. Čisti dohodek akademije je namenjen posebnemu zletnemu skladu mladine Ljubljanskega Sokola. Cene so znižane: stojišča din 2, sedeži din 4. Vabimo občinstvo, da se te lepe prireditve udeleži!

— **Gorenjsko sokolstvo** bo imelo letos več prav pomembnih praznikov. Župni zlet bo 18. junija na Bledu, proslavo 30-letnice svojega obstoja, združeno s skupnim nastopom škofjeloške skupine in razvitjem društvenega prapora bo imelo društvo v Železnikih. Društvo v Podbrezju bo otvorilo novo letno telovadišče. Ob tej priliki bo nastop radovljiške skupine. Društvi v Kovorju in v Podnartu razvijeta svoje prapore in bosta seveda slavji združeni s telovadnimi nastopi, polnoštevilno bo gorenjsko sokolstvo pohitelo na jubilejni zlet v Ljubljano, pa tudi zleta na Sušaku se bodo udeležili Gorenjci.

Samo še danes ob 16. uri, duhovita družabna komedija
LJUBEZEN TATJANE PETROVNE
KINO MATICA, tel. 21-24
CHARLES BOYER, CLAUDETTE COLBERT. Režija A. LITVAK. — Predstavi ob 19. in 21. uri odpadeta.

KINO SLOGA, tel. 27-30
Samo še danes! **Divji lovec**
Film prirodnih krasot in nebrzdanih lovskih strasti po znamenitem L. Ganghoferjevem romanu.
Napeta borba za pravico in za ljubezen! Paul Richter, Georgia Holl, Hans Schletow.
Jutri PREMIERA velikega glasbenega filma: v gl. vlogi Grace Moor - »slavček Hollywooda« **SEN K SREČI!**
Najlepše arije klasičnih kompozicij: Traviata, Marta, Madame Buterfley, Manon.

Danes nepreklicno zadnjikrat!
WOLFGANG AMADEUS **MOZART**
KINO UNION, Tel. 22-21
Danes ob 16., 19. in 21. uri
Velik simfoničen orkester izvaja odlomke oper »Figarova svatba« in »Čarobna piščalka«.
Film o enem največjih glasbenih genijev. — Mozartova borba za priznanje svoje muzike — njegova življenjska pot — trpljenje — ljubezen.
V Foxovem tedniku: Izvolitev papeža Pija XII.

Iz Šoštanja

— **Žalostna smrt 5letnega otroka v strugi.** V ponedeljek okrog petih popoldne se je ob strugi Pake zadaj za Kozlevčarjevo hišo igral Viki Kovačev, 5letni sinček s svojim tovarišem. Struga se odcepi od Pake pri jezu na Prodeh in teče v loku na Zapuškov mlin. Pri Kozlevčarjevi hiši preide struga v podzemeljski rov, dolg približno 60 m. Pred prehodom v rov sta se dečka igrala. V svoji otroški razigranosti pač nista pomislila, da lahko pri najmanjši nepazljivosti zdrkneta v strugo, v kateri je voda nad 1 m globoka. Ljudje, ki so hodili tam mimo, so čuli, kako sta z veseljem metala kamenje v vodo. Nekaj minut nato pa je Vikiju spodrsnilo, izgubil je ravnovesje in padel v vodo. Nesrečo je videla Kozlevčarjeva služkinja z okna prvega nadstropja. Takoj je obvestila ljudi na dvorišču, ki so najprej odprli zapornice pri mlinu, da se je voda hitreje odtekala, delavec Slatinšek pa je zlezel v podzemeljski rov. Voda je bila seveda hitrejša in je nesrečnega otroka že odnesla do grabelj pri mlinu. Tam ga je Slatinšek našel. Slabotni znaki življenja so pričali, da je nesreča že opravila svoje strašno delo. Poklicani zdravnik dr. Medic je mogel ugotoviti le dečkovo smrt. Na kraju, kjer je padel Viki v vodo, se je zgodilo že več nesreč. Leta 1932 je na istem mestu padel v strugo Kozlevčarjev sinček in našel smrt pri mlinu. Pa tudi mnogo perutnine je moralo skozi podzemeljsko strugo na mlinsko kolesje. Nujno je zato potrebno, da se strugin prehod v podzemlje pregradi s posebnimi grabljami. Pobudo za to naj da občina.

Veliko učiteljsko zborovanje v Ljubljani

Jutrišnjega zborovanja se udeleži učiteljstvo iz 11 šolskih okrajev

Ljubljana, 10. marca.

Jutri bo v Ljubljani veliko učiteljsko zborovanje. Tako številnega zbora, ki bi na njem sodelovalo 11 sreskih društev JUU še nismo imeli. Mogočni zbor se prične ob devetih dopoldne v dvorani kina Matice na Kongresnem trgu.

Dnevni red zbora je postavljen v okvir proslave 70letnice stanovskega pokreta slovenskega učiteljstva. Tedaj so si pod vodstvom nadučitelja Praprotnika osnovali učitelji na Kranjskem prvo stanovsko edinico. O početkih organiziranega učiteljskega pokreta bo referiral knjižničar sekcije JUU v Ljubljani g. učitelj Jelo Janežič.

Potem bo g. Rudolf Kobilica pedagoški vodja bežigrajske poizkusne šole, ki je edina v vsej dravski banovini, razpravljal o novih učnih načrtih. Sedanji niso prikladni za šolsko delo, saj ne vpoštevajo osnovnega pedološkega načela, ker ne odgovarjajo starostnim stopnjam šolarja in ne vpoštevajo dovolj domovinskega principa. Zahteva po novih učnih načrtih je že dolgotrajna. V ministrstvu prosvete pripravljajo prav zdaj nove učne načrte in jutrišnji zbor bo dal nekaj pobud kakšne učne načrte želi slovensko učiteljstvo.

Situacijsko poročilo, ki bo zanimalo vsakega organiziranega člana, bo podal predsednik izvršnega odbora g. Ivan Dimnik iz Beograda. Z njim bo dopotoval tudi njegov najožji sodelavec I. podpredsednik JUU g. Stjepan Kraničević iz Zagreba. Potem bodo prišle v razpravo še razne druge stanovske in prosvetne zadeve.

Velikega skupnega učiteljskega zbora se bodo udeležili učitelji in učiteljice iz naslednjih šolskih okrajev: Litije, ki to zborovanje sklicuje, Ljubljane-mesta, Ljubljane vzhodnega in zahodnega dela, Radovljice, Škofje Loke, Kranja, Kamnika, Laškega in Logatca.

Vsa ta društva štejejo nad 1000 članov. Odziv bo torej gotovo velik.

Popoldne ob 15. uri pa se bo udeležilo učiteljstvo gledališke predstave v Narodnem gledališču. Prisostvovalo bo Cankarjevim »Hlapcem« in tako počastilo spomin svojega zagovornika ob dvajsetletnici njegove smrti.

OUZD v februarju

OUZD objavlja statistične podatke o stanju zavarovanja v februarju. Povprečno je bilo zavarovanih 56.249 moških in 36.049 žensk, skupaj 92.298. V primeri s februarjem lanskega leta je bilo letos 2206 zavarovancev več. Bolnikov je bilo povprečno 2866, v primeri z lanskim letom 264 več. Povprečna dnevna zavarovana mezda je znašala 24.93 (+1.23) celokupna dnevna zavar. mezda pa 2.301.029.20 (+165.820,40).

Povprečni dnevni stalež zavarovanih delavcev je znašal letos v februarju 92.298. Letni prirast je znašal 2206, lani pa 8031. Tudi povprečni stalež in odstotek bolnikov sta v primeri z lanskim letom manj povoljna. Stalež bolnih zavarovancev se je dvignil za 264 na 2866, odstotek pa za 0.22 na 3.11. Celokupna dnevna zavarovana mezda je za 165.820.40 din večja od lanskega leta, vendar je njen letni diferencial za okroglo 136.000 din nižji od lanskega.

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Preklici, izjave beseda Din 1.— davek posebej.
Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par, davek posebej
Najmanjši znesek 8 Din

VRTNE OGRAJE
železobetonske, h i t r a dobava. Načrte, proračune, vsa stavbna dela poceni in solidno izvršuje
RUDOLF TERČELJ,
stavbeno podjetje
pri novi cerkvi v Šiški pri Ljubljani. 551

KLIŠEJE
ENO- IN VEČBARVNE
Jugografika
SV. PETRA NASIP ŠT. 22

SLUŽBE

Beseda 50 par, davek posebej
Najmanjši znesek 8 Din

ŽAGAR ZA VENECIJANKO
dobi stalno službo. Nastop takoj. — Jamšek Ludvik, Kamnik 818

FRIZERKO ALI FRIZERJA
za moška in ženska dela — sprejme takoj Lojze Dolinar, Konjice. 812

KUPIM

Beseda 50 par, davek posebej
Najmanjši znesek 8 Din

KROMATIČNO HARMONIKO
dobro ohranjeno, s šolo, štirivrstno, osemdeset basov, kupi Govekar Lojze, Stražišče 286. 811

PRODAM

Beseda 50 par, davek posebej.
Najmanjši znesek 8 Din

SPALNICE
in drugo pohištvo po skrajno nizki ceni naprodaj. — Ogleda se v št. Vidu nad Ljubljano št. 36 (tik zadnje tramvajske postaje). 826

CEPLJENO TRSJE
sadno drevje, divjake — nudi Žiher Franjo, Zamušani, Sv. Marjeta, Moškanjci. Zahtevajte cenik! 827

MOŠKO OBLEKO
črno, skoraj novo, ter temnorjavo in modne hlače v dobrem stanju takoj prodam. Ogleda se v nedeljo od 9. do 10. dopoldne. Gregorčičeva ul. 17 a, pritličje levo. 828

SUHE BOSANSKE ČEŠPLJE
I.a, zaboj 10 kg Din 80.—, zaboj 25 kg Din 170.—. Sveža jajca, zajamčena, 720 kom. Din 410.— franko podvoz — razpošilja G. Drechsler, Tuzla. 830

„OPERNA KLET“ V LJUBLJANI
sporoča, da je prejela novo pošiljko odličnih dalmatinskih vin, kakor:
BELO VIŠKO
BELO VUGAVO
PRAVO RUŽICO
VIŠKI OPOLO in
ŽLAHTNO ČRNINO
Posebnost: prošek »JADRANSKI BISER«!
Vsako sredo in petek velika izbira raznovrstnih plemenitih morskih rib
Okusna topla in mrzla jedila vsak čas na razpolago.
Za obilen obisk se priporoča
M. LOZIĆ

Kakor doma se počutite,
ko posečate **NOVO KUHINJO,**
ki Vam nudi vedno kvalitetna, sveže pripravljena jedila.
Se priporoča **Kmetič Terezija**

MORSKE RIBE
danes v večji izbiri, pripravljene na različne načine: Bistrinske kamenice (oštrige) in druge specialitete. Vina prvovrstna. Cene zelo zmerne. Vam nudi in se priporoča
GOSTILNA »PRI KMETU«,
Gosposvetska cesta 8

Makulaturni papir
proda
uprava „Slovenskega Naroda“
Ljubljana, Knaflijeva ulica štev. 5

V naši industriji polovica tujega kapitala

Iz predavanja tajnika Centrale industrijskih korporacij dr. Cvetka Gregoriča v Berlinu

Ljubljana, 10. marca

Tajnik Centrale industrijskih korporacij dr. Gregorič je predaval na občnem zboru Nemške trgovinske zbornice za Jugoslavijo v Berlinu o vlogi tujega kapitala v naši industriji. Navedel je zelo zanimive podatke, ki v splošnem niso znani.

V industrijskih družbah v naši državi je po cenitvah vloženega 12,800,000.000 dinarjev kapitala, in sicer v delniških družbah in premoženjskih rezervah 6.5 milijarde din, 6.3 milijarde din pa odpade na kredite. Vendar to nikakor ni ves kapital, ki je vložen v industrijo v naši državi. Obstoja še 2.300 zasebnih industrijskih podjetij, razen 667 industrijskih družb. V zasebna podjetja je sicer vloženega znatno manj kapitala, tako da je v celoti v naši industriji investiranega okoli 15 milijard din.

Koliko je v naši industriji tujega kapitala, ni mogoče natančno ugotoviti, ker ga med podjetji in tujim kapitalom posredujejo banke. Računajo, da je v letih 1934-35 bilo v naših delniških družbah izmed 11.7 milijard din lastnega in posojenega kapitala 45.5% tujega, torej, da je od kapitala, investiranega v naši industriji skoraj polovica tujega. Nekoliko se pa izboljša ta slika, če še upoštevamo kapital zasebnih podjetij, okrog 2 milijardi din: od tega kapitala je bila le približno četrtina tujega. Razmerje med tujim in našim kapitalom je bilo torej: 57% domačega in 42.5% tujega.

Mnogi precenjujejo vlogo tujega kapitala v naši industriji. Številne industrijske stroke so v rokah domačega kapitala, ki je pa investiran tudi v mnogih »tujih« podjetjih. Upoštevati je pa treba, da je precej podjetij tudi državnih in občinskih, n pr. premogovniki, sladkorne tovarne, elektrarne, tobačne tovarne itd. V rokah domačega kapitala so mnoga podjetja živilske stroke, pivovarne, tovarne konzerv in mlini

Razmerje tujega kapitala v naši industriji po posameznih državah je naslednje: Največ odpade na francoski kapital udeležen v industrijskih delniških družbah, 34.6%: angleškega kapitala je 17.4%, ameriškega (USA) 14.6%, švicarskega 6.7%, češkoslovaškega 6%, italijanskega 3.3%, belgijskega 4.7%, nemškega (brez Avstrije) pa samo 0.8%. Zdaj je seveda vloženega znatno več nemškega kapitala. Avstrijskega je bilo 5.7% Če k delniškemu kapitalu prištejemo še posojila, se pokaže nekoliko drugačno razmerje; na Francijo odpade 20.6% kapitala, Anglijo 16.3%, Švico 14.3%, Češkoslovaško 9.5%, Italijo 8.3%, Ameriko 7.4%, Nemčijo z Avstrijo vred 7.05%, Madžarsko 4% in Belgijo 3.6%

Naša zunanja trgovina se ne ravna po udeležbi kapitala posameznih držav v naši industriji Najmanj je v naši industriji vloženega nemškega kapitala, vendar znaša udeležba Nemčije v naši trgovini lani 38%, a Francije samo 2.9%.

Največ tujega kapitala je vloženega v kemični industriji, in sicer skoraj četrtina. V rudarski industriji prevladujeta angleški in francoski kapital. v kovinski in strojni angleški, rumunski in madžarski, v cementni francoski in italijanski v sladkorni češkoslovaški in madžarski in pri elektrarnah švicarski in ameriški kapital.

Mednarodni plesni turnir v Ljubljani

Jutri bodo tekmovali najboljši plesni pari Jugoslavije, Nemčije in ČSR

Ljubljana, 10. marca

Ljubljanski Plesno sportni klub, ki je matica plesnega sporta v Ljubljani, Jugoslaviji in celo na Balkanu, priredi jutri zvečer v vseh prostorih Kazine velik mednarodni plesni turnir, na katerem se bo vršil kot posebna točka tudi plesni turnir za naslov prvaka Jugoslavije za letošnje leto. Vsi dosedanji v Ljubljani prirejeni plesni turnirji so pokazali, da vlada za ta novi salonski sport tudi pri nas najživahnejše zanimanje in da uživa ljubljanski Plesno sportni klub že tudi v inozemstvu ugled in upoštevanje. To potrjuje tudi velik odziv najboljših inozemskih plesnih parov, kjer je ta sport bolj razvit kakor pri nas.

Živimo v skromnih razmerah in tako skromna je bila doslej po navadi udeležba naše javnosti pri naših krajevnih in mednarodnih plesnih turnirjih. V inozemstvu so tudi v tem pogledu na boljšem V Angliji, Holandiji, Nemčiji in drugih naprednih državah, se udeležuje plesnih turnirjev po več tisoč gledalcev, v ocenjevalnih razsodiščih pa so najuglednejše osebnosti iz državnega in zasebnega življenja. Vsak plesni turnir je v teh državah poseben državni in kulturni dogodek. Kakor je naše življenje skromnejše, smo tudi mi v tem pogledu še skromnejši, čeprav bi ta sportna panoga zaslužila večje upoštevanje pri merodajnih in pri občinstvu.

Na jutrišnjem mednarodnem plesnem turnirju v Ljubljani, ki se ga bodo udeležili zastopniki Nemčije, ki v tej sportni panogi zavzema za Anglijo najvidnejše mesto, in Češkoslovaške, ki za Nemčijo ne zaostaja več mnogo, se bo razvila vsekako zelo zanimiva tekma med najboljšimi srednjeevropskim plesnimi pari in našimi izbranimi jugoslovenskimi, ki bodo potrdili anš stari sloves in dejstvo, da se tudi v plesnem sportu Jugoslavija približuje svojim večjim in naprednejšim sosedam.

Iz Nemčije so prijavljeni trije najboljši pari z znanim prvakom g. Skalko in njegovo soprogo na čelu, iz Češkoslovaške pa naš stari znanec g. Nóvak z gdč. Mackovo. Najčastnejše bo seveda zastopana Jugoslavija in sicer s tremi pari zagrebškega Amaterskega plesnega kluba, z dvema paroma iz Maribora — pri konkurenci za naslov prvaka sodeluje Maribor letos prvič na mednarodnem plesnem turnirju — in enajstimi ljubljanskimi pari, člani ljubljanskega Plesno sportnega kluba. Med njimi bo seveda tudi naš znani prvak g. Marjan Seunig.

V vrhovnem razsodišču na tej pomembni mednarodni plesni prireditvi bodo predsednik ljubljanskega Plesno sportnega kluba g. inž. arh. Herman Hus, predsednik Amaterskega plesnega kluba iz Zagreba g. dr. Duré, predsednik »R.P.G.« Ostmarkgau iz Graza g. dr. Schelesniker, častni član ljubljanskega PSK g. Ludvik Černe, mariborski plesni mojster g. Simončič in zastopnik tiska. Turnir bo vodil popularni organizator plesnega sporta v Jugoslaviji g. Adolf Jenko, ki je prvi

dal pobudo za prirejanje takšnih plesnih prireditev v Ljubljani. Točkovni sodniki, ki bodo pare ocenjevali po muzikalnosti, tehniki, slogu in splošnem vtisku, bodo po pravilih določeni iz vrst plesnih strokovnjakov šele tik pred začetkom turnirja.

Jutrišnji mednarodni plesni turnir za prvenstvo Jugoslavije bo v okviru »Mednarodnega plesa«, prireditve družabnega značaja in zabave, med pol 22. in 23 uro, nato pa bo splošen družabni ples za občinstvo do ranega jutra.

Prepričani smo, da bodo Ljubljančani upoštevali to kulturno, družabno in sportno prireditev ter s čim večjim obiskom podprli naš marljivi Plesno sportni klub in mu tako omogočili, da bo še v večji meri izpolnjeval svojo nalogo in s tem dokazal tudi tujim državam, da Ljubljančani ne zaostajamo v družabnem plesu kot sportu za drugimi kulturnimi narodi.

V ŽIVALSKEM VRTU

Mamica vzame Mihca seboj v živalski vrt. Tam prideta do kletke, kjer čepi velik šimpanz. — Mamica, zakliče Mihec, — ta opica je pa podobna našemu stricu Karlu!

— Molči, tako ne smeš govoriti, — ga pokara mati. Mihec jo pa začudeno pogleda in pravi:

— Kaj misliš, da me je opica slišala?

Živali v angleški vojski

Glasilo angleških častnikov opisuje žive talismane angleških vojakov. Angleški listi so priobčili oni dan žalostno vest, da je zadela 232. baterijo kraljevskega topništva težka izguba. Baterija je namreč izgubila svoj talisman — kozo Nam se zdi to nekam čudno, kajti naši vojaki so tudi prijatelji živali, toda pri nas so znani samo polkovni, bataljonski ali četni psi, o kozah pri vojakih pa pri nas še nismo slišali. V Angliji pa ima tak talisman še waleški polk, v katerem je baje jahal kozo polkovni tambor. Končno je napravilo temu veselju konec povelje, kajti koza je nekega dne svojega jezdeca nehvaležno odložila, ko je zbezljala. Seafordski planinci so pa imel. za talisman lepo raščenega slona. Z njim so imeli mnogo dela, ko so ga učili defilirati na čelu polkovne godbe.

Sutherlandci so imeli polkovnega damjaka, irska garda ovčjaka, dewonški pehotinci ponija, kraljevski dragonci pa belo gos. V vojaško zgodovino je prišel tudi pes Bobbie drugega bershhirskega bataljona, ki ga je sama kraljica Viktorija odlikovala za junaštvo pred sovražnikom. V najnovejšem času sta pa prišli v seznam angleške admiralitete celo dve mački z bojne ladje Manchester. V ladjedelnici, kjer so ladjo pripravljali da jo spuste na morje sta se potepali dve mladi mački. Prišli sta na ladjo in se naselili na nji. Mornarji so povsod gostoljubni in niso temu ugovarjali. Kmalu sta se mački na križarki udomačili. Ker pa mora biti vse, kar je na bojnih ladjah strogo popisano, sta prišli v seznam tudi mački.

Zamorci kot policijski psi

Avstralski zamorci slove že davno po tem, da znajo zelo dobro zavohati divjačino, ki jo izsledi ne samo po vidnih sledovih, temveč tudi po vonju. Zato uporabljajo avstralske varnostne oblasti domačine tudi za iskanje zločincev. Zamorci so se obnesli pri tem bolj nego policijski psi. Po vonju jih dosegajo, obenem pa znajo govoriti. kar pomeni lepo prednost pred psi. Kaj čuden je pogled na belega policista, ko pregleduje avstralsko grmovje v spremstvu zamorca, ki vsak hip povoha po tleh kakor pes. S svojim izbornim vonjem in izredno opazovalno pozornostjo so našli zamorci že mnogo zločincev, ki so bili po zločinih pobegnili daleč v pustinje. Zločince so poskusili zasledovati tudi nekateri belokožci, ki pa še daleč niso dosegli tako velikih uspehov, kakor zamorci. Zlasti v pustinjah kjer ni dreves, si belokožci niso znali pomagati, dočim so zamorci sledili zločincem kakor policijski psi.

Zamorec se ustavi in pove, kje je zločinec stal ali sedel in ko policija zločinca končno zgrabi se izkaže, da se zamorec ni prav nič zmotil. Že opetovano so zamorci rešili tudi belokožce, ki so se bili izgubili v neobljudenih krajih Avstralije in so klicali s signali na pomoč. Zloglasni avstralski bandit Ned Kelly je imel policijo z zamorci neprestano za petami, čeprav se je seli. iz kraja v kraj. Slednjič si je hotel pomagati s tem, da je tri mesece opustil vsa nasilja v domnevi, da mu policija sledi samo po sledovih njegovih zločinov. Pa se je zmotil. Čez teden dni so ga zamorci kljub temu izvohali.

Naskok na Himalajo

V nedeljo so odrinili iz Monakovega hribolazci Schmaderer, Gob in Paidar. Odpotovali so v Indijo, kjer bodo naskočili Kančinčingo. Vsi trije alpinisti so že znani po svojem naskoku na Siniolchu, ki se jim je posrečil pred dvema letoma.

Kronanje papeža Pija XII.

bodo oddajale radijske postaje za 500 milijonov ljudi

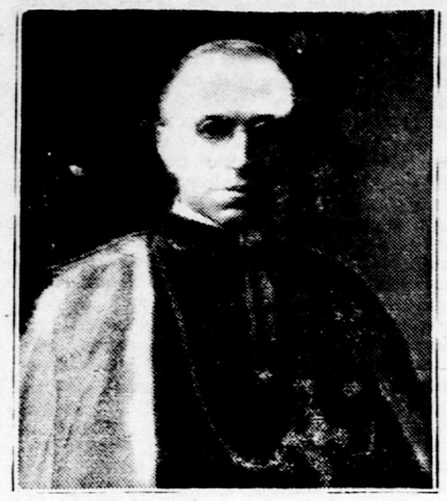

Med nedeljskim kronanjem papeža Pija XII. bomo imeli največji radijski prenos kar jih pozna zgodovina radia. Poročila o vatikanskih svečanostih bodo oddajale radijske postaje v raznih jezikih in v različnih dolžinah valov najmanj za 500 milijonov radijskih naročnikov in poslušalcev. Doslej najobširnejša reportaža so bili prenosi s kronanja angleškega kralja v Londonu ko je poslušalo poročilo o velikih svečanostih ob kronanju Jurija VI. v westminstrski opatij in o veličastnem sprevodu po Londonu okrog 400.000.000 ljudi.

Uradi vatikanskega radia so sporočili mednarodni zvezi, da lahko poročila, oddajana na kratkih valovih vatikanske radijske postaje uporabijo brezplačno za svoj prenos vse radijske družbe, organizirane v mednarodni zvezi. Vatikanska radijska postaja je najmodernejša postaja na kratke valove in pri nji so zaposleni samo duhovniki. Mnoge radijske družbe se pa same pripravljajo na kronanje novega papeža in bodo oddajale lastna poročila Vse priprave sicer še niso končane, vendar je pa že znano, da bodo oddajale podrobna poročila o velikih svečanostih ob kronanju Pija XII. in o sledečem papeževem blagoslovu na lastnih valovih italijanske, francoske, belgijske, nolandske, skandinavske, angleške, irske, palestinske južnoameriške, južnoafriške, ameriške, kanadske in avstralske radijske postaje.

V Vatikanu z vso vnemo pripravljajo sobe za novega papeža. Pij XII. se je moral preseliti iz prejšnjega uradnega stanovanja državnega tajnika v prvem nadstropju vatikanske palače. Kot papež bo stanoval v sobah ki so spadale h konklavu. Zaenkrat je pripravljena samo njegova spalnica kamor je dal Pij XII. prenesti železno posteljo svojega prednika in njegovo preprosto nekoliko staromodno omaro

Jugoslavijo bo zastopal na kronanju papeža Pija XII. pravosodni minister dr. Viktor Ružić.

Po stopinjah Janeza Puharja

V Kranju pripravljajo veliko fotografsko razstavo in predavanja o fotografiji

Kranj 6. marca

Pred sto leti je v francoski Akademiji znanosti in umetnosti njen predsednik znanstvenik Francois Arago objavil svetu izum dveh Francozov, gledališkega dekorata in slikarja Daguerreja in mornariškega častnika Niepceja. Bil je to izum fotografije — ne take kakršne smo vajeni danes — ampak sila kompliciranega kemičnega postopka ki pa je vendar razmajal duhove, da so začel resno misliti na njega praktično izkoriščanje in izpopolnjevanje In res, preko na različnejših svetločutnih snovi, razvitanih postopkov in ustaljevalnih metod se je v minulem stoletju fotografija razvila v sport ki je danes dostopen pač vsakemu zemljanu Pa ne samo sport; fotografija je nudila in nudi danes še v večji meri človeku ki nekaj čuti, široke možnosti izražanja svojih duhovnih nastrojenj — fotografija je postala če hočete — umetnost.

Kaj in koliko smo doprinesli Slovenci k razvoju, danes po vsem svetu uveljavljene fotografije? Leta 1941 bomo Slovenci praznovali 100letnico delovanja slovenskega Daguerrja, kranjskega rojaka *Janeza Puharja (1814—1864)*, kaplana in sozumitelja med izumitelji fotografije Kot sodobnik obeh slavnih Francozov je prvi uporabljal stekleno ploščo za podlago svetločutnih snovi in prvi je zasluti možnosti razmnoževanja fotografskih slik s pomočjo kopiranja (slike Daguerrja t. zv dagerotipije so bile možne le kot unike). Celo s problemom barvne fotografije se je že bavil, pa radi finančnih in tehničnih zaprek ni mogel imeti uspeha; barvna fotografija je potrebovala še dolgo dobo 100 let, da se je do danes razvila do tehnično dovršene popolnosti.

S Puharjem zaznamujemo prve začetke slov fotografije, ki se je do danes razvila do višine, za katero nas zavidajo največji narodi sveta Da to le ni gola beseda zadostuje le površno zasledovanje delovanja slovenskih fotoamaterjev doma in v tujini. Nešteto priznanj in odlikovanj na mednarodnih razstavah je slovenske amaterje uvrstilo med kvalitetne najboljše fotografe sveta. Ne moremo pa tega trditi tudi o kvantiteti Le malo je ljudi med nami, ki danes goje fotografijo kot umetnost. Prvo globlje delo v tej smeri pa so zaorali slov. fotoamaterji ob priliki zadnje mednarodne razstave v Ljubljani, ko so osnovali »Zvezo slov. fotoamaterskih društev«, ki naj bi imela za najvišji cilj izgraditev organizacije slov fotoamaterstva, v prvi vrsti ustanavljanje novih fotoklubov.

★

V mesecu aprilu ali maju namerava prirediti Zveza slov fotoamaterskih društev v Kranju prvo fotografsko razstavo Razstavo bi omogočil v prvi vrsti Fotoklub Ljubljana ki je že dal zvezi na razpolago zadostno število slik z namenom da jih plasira v strokovnih revijah tujskoprometnih publikacijah, zlasti pa, da ji omogoči organizacijo pokrajinskih razstav Zagotovljeno je tudi sodelovanje jeseniških, tržiških in jezerskih amaterjev V zvezi z razstavo bo oskrbela Ljudska univerza več predavanj ki bodo obravnavala fotografijo Ker pa imajo kranjski amaterji že več časa v načrtu ustanovitev lastnega fotokluba, bodo porabili priliko in se sešli na ustanovni sestanek na katerem bodo sklepali o obliki svoje nove organizacije Čas in kraj sestanka bosta pravočasno javljena vsem zainteresiranim Ustanovitev fotokluba v Kranju je treba vsekakor podpreti, saj imamo že danes v vrstah amaterjev odlične fotografe, iz našega mesta zlasti g. Janeza Marenčiča, ki je prejel že številna odlikovanja na mednarodnih tekmovanjih Z novo fotoamatersko postojanko v mestu prvega našega fotografa Puharja, bo omogočeno številnim neorganiziranim fotoamaterjem poglobiti znanje, da bodo naši uspehi v svetu še večji.

Že danes opozarjamo vse amaterje, da bo poleg fotografij ki jih bo dala na razpolago Zveza s. f. d. prireditelj skušal organizirati tudi kolekcijo slik le kranjskih amaterjev. Na ta način bo dana možnost, da pokažejo tudi kranjski amaterji javnosti, kaj zmorejo Vse kranjske amaterje, ki se zanimajo za razstavo, opozarjamo, da čimprej pripravijo svoja dela (povečave iznad 18×24 cm), da jih bodo mogli pravočasno predložiti razstavni žiriji v oceno.

Z veliko fotografsko razstavo bo Kranj doživel važen dogodek, na katerega opozarjamo vse fotoamaterje in javnost že danes, kajti razstave so v našem mestu zelo redke, razstave fotografij pa do danes niti ni bilo. Vsa potrebna pojasnila k razstavi bomo še objavili.

Planica 12. — 19. III.

E. Kirchberger 21

„Pot čez mrliče"

Vohunski roman

XIII.

Polkovnik Krup nastopi

Detektiv Križ je bil zdaj prepričan, da je bil telefonski odpoklic inženirja Sameka gola komedija. Znan mu je bil cilj Samekove poti. Odhitel je skozi staro strojnico in vstopil v delavnico št. 7.

Obstal je na pragu kakor vkopan. Iz globine se je prav kar neslišno dvigal kolos stroja.

Samek je torej spodaj. Zelo verjetno je, da je z njim tudi Hark. Ne, nobenega dvoma ni, da sta oba spodaj. Razmišljal je, ali bi ne bilo bolje poklicati pomoč. Ta dva itak ne bosta kmalu opravila svojega dela in s tujo pomočjo bi ju mnogo lažje zgrabil.

Poznal je mehanizem stroja in hodnik spodaj. Vedel je tudi, da po drugi poti ne moreta uiti, kakor po isti, po kateri sta bila prišla.

Že je hotel poklicati čuvaja, ki bi ga postavil k vhodu, on bi se pa spustil doli. Potem je pa to misel zavrgel. Domneval je, da bo lahko opravil s tema dvema sam in da mu pač ni treba z nikomur deliti slave.

Sedel je na stroj in čakal. Zaenkrat se ni bil še odločil za noben korak Potegnil je iz žepa samokres, se obrnil in nastavil cev k očesu v smeri razbitega okna.

Bilo je čudno. Ali ni bila to človeška glava, ki se je bila pravkar skrila za okno. Bliskovito je planil naprej ter neslišno preskočil razdaljo med strojem in oknom. Okno je bilo visoko in detektiv Križ ni mogel takoj najti prikladnega predmeta, kamor bi zlezel, da bi se mogel povzpeti na okno. Neodločno je obstal in prisluhnil.

Skozi razbito okno so migljale zvezde in od reke sem se je razlegala pesem. Sicer je pa bilo zunaj vse mirno.

—Menda sem nervozen, — je pomislil čez nekaj časa, ko je zaman prisluškoval. — Saj vendar ni mogoče, da bi prišel kdo neopaženo tako visoko, da bi dosegel to okno.

Če bi bil Križ tisti hip govoril z vojakom, nestrpno stopajočim po odkazanem mu prostoru, bi bil sodil drugače.

Ta vojak je bil res že zelo nestrpen. Srdito je prestopal z noge na nogo in sam ni videl, kako bi preganjal dolg čas.

Straža pri tej tovarni je bila itak ena najhujših. Nihče ne hodi tod, niti od daleč se ne približa — ko si sam na blatni cesti s puško, ki je težka, a izmena pride šele čez dve uri. Dežurni častnik je tu vsak hip in čeprav je to najmirnejša straža, je že marsikateri vojak odnesel z nje garnizijski zapor.

Zadostuje najmanjši prestopek, pa je že kazen tu. Vojno sodišče, ki zna pri vsaki drugi straži zatisniti obe očesi, je tu neizprosno. To so vojaki vedeli in zato so zelo neradi slišali pri dnevnem povelju, da so določeni za stražo pri kemični tovarni

Vojak, stoječ na straži danes, je bil zelo slabe volje. Nestrpno je čakal, da bi ga izmenjali, da bi odšel iz tega po česnu in starih sežganih cunjah smrdečega ozračja. A na straži je stal šele pol ure

Torej še poldrugo uro! Tu je bilo mnogo miši Tudi miši so dobre za zabavo, če ni nič drugega. Vojak je vzel puško v roke in opazoval sive živalice, ki so med tihim cvilenjem bežale od njegovih komisnih čevljev Potem je dvignil puško, da bi pripel z bodalom eno teh živalic k tlom, ko je naenkrat slučajno opazil nekaj posebnega.

Vzravnal se je in se previdno ozrl na okno stare tovarne. Saj je vendar videl, da je švignilo skozi zrak nekaj črnega. To je mogel biti samo ogorek cigarete

Vojak je zmajal z glavo — toda ne, to ni mogoče, da bi bil tu tuj človek. Kdo bi mogel priti neopaženo v tovarno? In pa...

Če bi bil to človek s hudobnimi nameni, bi prvič ne kadil, drugič bi pa ne metal cigaretnih ogorkov tako brezbrižno skozi okno, da bi jih lahko vsakdo videl. Možno je tudi, da je bil to čuvaj, — saj itak hodi ob tem času tam po tovarni.

Vojak se je obrnil, pustil miško pri miru ter jel zopet hoditi sem in tja.

Če bi bil mogel detektiv Križ govoriti s tem vojakom bi pač ne mogel domnevati, da so ga varale oči, ko je videl glavo pri oknu.

Križ se je vrnil k stroju, pregledal pomirjen svojo pištolo in jo nabasal.

— Ne bo odpovedala. — je pomislil

Zdaj se je bilo treba odločiti Ali naj počaka na vohuna tu ali pa naj se spusti za njima v podzemlje? Gotovo sta oborožena.

Bolje bo, če ju preseneti v podzemlju Gotovo sta zatopljena v svoje delo in tako prepričana, da ju ne more nihče motiti, da bo vse to lahko delo Če bi se pa vračala iz podzemlja, bi bila previdna in morda bi se vnel med njimi boj na življenje in smrt.

Zdaj se je odločil Poznal je mehanizem stroja in njegov nož je zdrsnil po zarezi v plošči.

Odpeljal se je doli Luči ni hotel prižgati To bi bilo odveč, ker je poznal tu skoraj vsak kamen.

Nagnil je z zobom stroj poševno in preplezal čez posodo na hodnik Bil je v popolni temi Vse naokrog tišina — niti od spredaj se ni čul noben ropot.

Biti je moral zelo previden Vzel je pištolo v roko in se plazil neslišno naprej

Komaj je prestopil deset korakov, se je ustavil. Ali se ni desno pred njim nekaj zganilo? Počasi je dvignil roko s pištolo, zadržal sapo in prisluhnil.

Ne, vse mirno.

Še en korak naprej, potem je pa prišlo.

Noga inženirja Harka, stisnjenega k steni, se je naglo iztegnila naprej in brcnila v detektivovo roko, držečo pištolo, ki je bil njen obris motno začrtan v temi.

Križ ni imel časa krikniti. Pištola mu je odletela iz roke, udarila je ob steno in padla v mlako vode. Toda tega padca detektiv ni več slišal.

Krepka roka ga je zgrabila za grlo, druga roka mu je pa pritisnila k nosu v kloroform namočen robec. Roka na grlu je popustila in detektiv je jel loviti sapo. Njegove nosnice in ves goltanec so se hitro napolnili z osladnim voniem braneče se roke so brez moči obvisele ob telesu noge so klecnile v kolenih in onesveščeni Križ se je zgrudil.

Urejuje Josip Zupančič — Za »Narodno tiskarno« Fran Jeran — Za upravo in inseratni del lista Oton Christof — Vsi v Ljubljani